

DOTACYJNY MATERIAŁ ĆWICZENIOWY

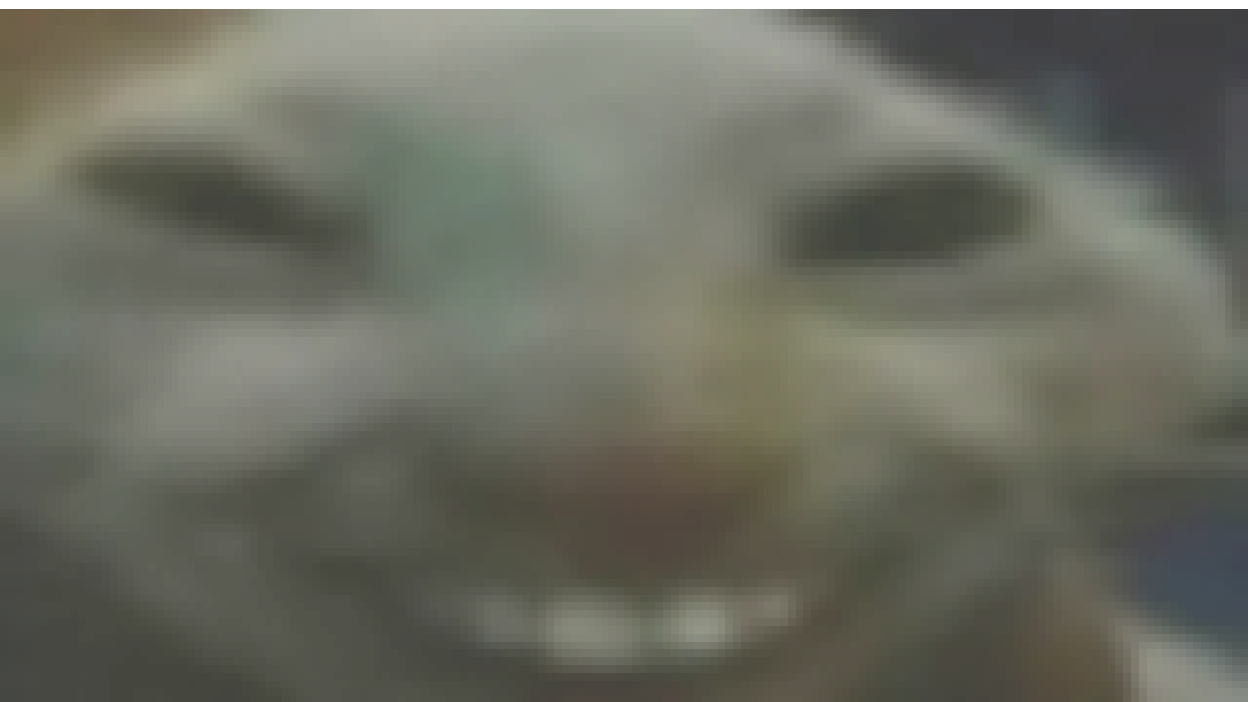
WERSJA DLA NAUCZYCIELA

1
GIMNAZJUM

język polski

MATERIAŁ ĆWICZENIOWY DO PODRĘCZNIKA KAŻDEGO WYDAWCY

Elżbieta Brózdowska

1 język polski

DOTACYJNY MATERIAŁ ĆWICZENIOWY
dla gimnazjum

PROJEKT OKŁADKI: Paweł Kwacz

REDAKTOR PROWADZĄCY: Katarzyna Kupracz

REDAKCJA JĘZYKOWA: zespół

REDAKCJA GRAFICZNA I SKŁAD: Danuta Jarzembek

KOREKTA: Marlena Dobrowolska

ZDJĘCIA: Shutterstock

W publikacji wykorzystano fragmenty publikacji *Język polski 1. Zeszyt ćwiczeń dla ucznia gimnazjum* Elżbiety Brózdowskiej

© Copyright by Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON Sp. z o.o. & Elżbieta Brózdowska

Gdynia 2015

Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie w całości lub we fragmentach bez zgody wydawcy zabronione.

9-15/X2256/XIV

WYDAWCA:

Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON Sp. z o.o.

81-212 Gdynia, ul. Hutnicza 3

tel. centrali 58 679 00 00

e-mail: info@operon.pl

www.operon.pl

SPIS TREŚCI

I. ODBIÓR WYPOWIEDZI 4

II. CZĘŚCI MOWY 18

1. Czasownik	18
2. Imięstów	20
3. Rzeczownik	22
4. Przymiotnik	24
5. Liczebnik	25
6. Zaimek	28
7. Nieodmienne części mowy	29

III. CZĘŚCI ZDANIA 34

1. Podmiot	34
2. Orzeczenie	35
3. Przydawka	37
4. dopełnienie	38
5. Okolicznik	39

IV. ŚWIADOMOŚĆ JĘZYKOWA 42

1. Ortografia	42
2. Interpunkcja	47
3. Praca ze słowem	48
4. Frazeologia	50
5. Budowa zdania	53

V. TWORZENIE WYPOWIEDZI 56

1. Komunikacja	56
2. Krótkie formy wypowiedzi	57
3. Dłuższe formy wypowiedzi	62

VI. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY 68

Indeks haseł	81
Realizacja podstawy programowej w podręcznikach wydawnictw	82

OBJAŚNIENIE PIKTOGRAMÓW:

wykonaj samodzielnie

poszukaj informacji

zadanie grupowe

odpowiedz na podstawie tekstu
lub ilustracji

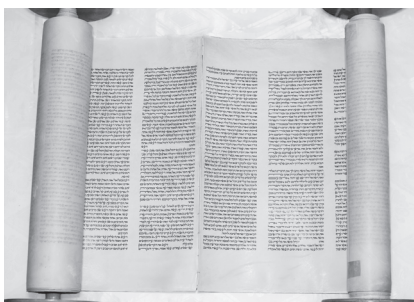
dłuższa wypowiedź pisemna

I. ODBIÓR WYPOWIEDZI

I.2.1

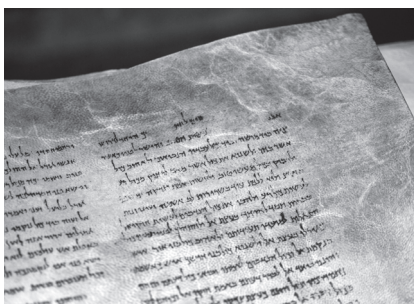
1. Poniższe ryciny nawiązują do historii druku i książki. Opowiedz swoimi słowami, jak doszło do powstania pierwszych książek. Kto wynalazł ruchomą czcionkę?

Zwój Tory w języku hebrajskim

Rzymskie przybory do pisania

Zwoje z Qumran – I w.n.e.

Średniowieczny foliat

I.2.1

2. Wyjaśnij pojęcia.

foliat –

manuskrypt –

inkunabuł –

I.2.1

3. O kim powiemy, że jest stoikiem?

Stoik to:

I.2.1

4. Na linii czasu zaznacz, kiedy tworzył Jan Kochanowski.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------	-------	-----	----

n.e.

5. Wypisz z fraszki *Na lipę* Jana Kochanowskiego wyrazy, których we współczesnej polszczyźnie już się nie używa. Wyjaśnij ich znaczenie.

I.1.2

6. Wyjaśnij znaczenie podanych słów.

I.2.1

erudyta –

bibliofil –

filolog klasyczny –

bibliotekoznawca –

7. Dopasuj definicje do podanych niżej wyrazów.

I.2.3

Definicje:

a) oszust, aferzysta

b) człowiek dwulicowy, fałszywy, obłudnik

c) wyraz mający jednakowe brzmienie z innym wyrazem, lecz odmienne znaczenie

d) przedstawiciel humanizmu; specjalista zajmujący się naukami humanistycznymi

e) zdanie nie w pełni uzasadnione, tłumaczące pewne stwierdzone fakty, przypuszczenie

hipokryta –

hipoteza –

hochsztapler –

humanista –

homonim –

8. Na linii czasu zaznacz wiek, w którym po raz pierwszy wydrukowano tekst *Bogurodzicy*.

I.2.1

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------	-------	-----	----

n.e.

9. Skorzystaj ze słownika ortograficznego, aby wyjaśnić pisownię podanych wyrazów.

I.2.3

Hawaje –

hawaje –

Harpagon –

harpagon –

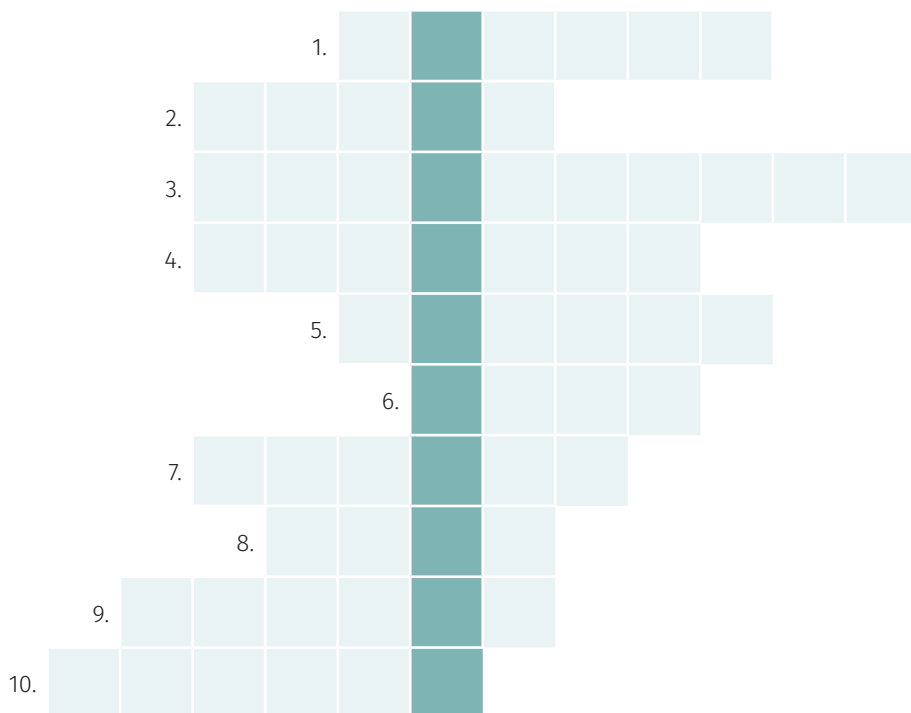
Herkules –
 herkules –
 Hiacynt –
 hiacynt –

I.2.1

10. Na podstawie dostępnych źródeł rozwiąż krzyżówkę.

1. Ma ciało lwa z głową kobiety.
2. Ma ciało konia i ptasie skrzydła.
3. Koń ze spiralnym rogiem na czole.
4. Ma głowę i tors mężczyzny, a nogi konia.
5. Ptak o twarzy kobiety.
6. Ma ciało węża, skrzydła nietoperza, pazury lwa.
7. Stwór morski z ludzką głową i ciałem, ogonem ryby oraz nogami konia.
8. Ma ciało lwa, skrzydła ptaka, a głowę orła.
9. Ptak podobny do orła, odradzający się z własnych popiołów.
10. Ma ciało kobiety z rybim ogonem.

Wyjaśnij otrzymane hasło.

11. Zaznacz na linii czasu, kiedy tworzył Jan Parandowski.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------	-------	-----	----

n.e.

12. Przed tobą znane dzieła Michała Anioła. Poszukaj w różnych źródłach ich tytułów.

I.2.1
III.1.8

18. Wyjaśnij znaczenie poniższych terminów.

I.2.1.

pytanie retoryczne –
kontrast –
morał –
bajka –
uosobienie –
średniówka –
przerzutnia –
peryfraza –
eufemizm –

19. Na podstawie słownika języka polskiego wyjaśnij znaczenie poniższych słów.

I.2.3

perswazja –
perswadować –
agitacja –
agitować –
propaganda –
propagować –

20. Sprawdź, czy zostały zebrane i opublikowane legendy z twojego regionu. Jeśli tak, zapisz tytuł i autora tej publikacji.

I.2.2

21. Wyjaśnij pojęcie.

I.2.1

etnografia –

22. Znajdź, a następnie wypisz tytuły książek, które opisują twój region.

I.2.2

23. Podaj, kiedy są obchodzone wymienione święta.

I.2.1

Dzień Matki –
Dzień Ojca –
Dzień Babci –
Dzień Dziadka –
Dzień Dziecka –
Dzień Nauczyciela –

I.2.1

24. Na linii czasu zaznacz wiek, w którym żył Aleksander Fredro.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------	-------	-----	----

n.e.

I.2.3

25. Bohaterowie *Zemsty* mają nazwiska znaczące. Wyjaśnij, od jakich wyrazów pochodzą i jaki mają wpływ na osoby je noszące.

Raptusiewicz –

.....

Milczek –

.....

Papkin –

.....

I.2.3

26. Cześnik Raptusiewicz i Rejent Milczek to antagoniści. Wyjaśnij pojęcie „antagonista”.

antagonista –

I.2.1

27. Wymień nazwiska znanych ci wybitnych kompozytorów.

.....

.....

.....

I.2.1

28. Na linii czasu zaznacz, kiedy tworzył Jan Twardowski.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------	-------	-----	----

n.e.

29. Jan Twardowski zadedykował wiersz *Śpieszmy się* Annie Kamieńskiej. Poszukaj informacji, jaka sytuacja w życiu poetki przyczyniła się do powstania tego wiersza.I.2.1
III.1.8

.....

.....

.....

I.2.3

30. Wyjaśnij pojęcie.

interlokutor –

I.2.1

31. Zaznacz na linii czasu wiek, w którym tworzyła Halina Poświatowska.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------	-------	-----	----

n.e.

32. Wymień twórców, w których dziełach można znaleźć elementy biograficzne.

I.2.1

33. Skorzystaj z internetu i wyjaśnij słowo „erystyka”. Postaraj się wyjaśnić pochodzenie tego słowa.

III.1.8

erystyka –

34. Podmiot liryczny utworu *Pan od przyrody* Zbigniewa Herberta wspomina nauczyciela, który był dla niego autorytetem. Odpowiedz, w jakim słowniku znajdziesz wyjaśnienie słowa „autorytet”. Zapisz swoimi słowami, jak rozumiesz to słowo.

I.2.3

autorytet –

35. Zaznacz na linii czasu, kiedy tworzyli: Zbigniew Herbert, Józef Tischner, Józef Baran, Wiktor Woroszyński.

I.2.1

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------	-------	-----	----

n.e.

36. Wyjaśnij pojęcie.

I.2.1

utopia –

37. Na linii czasu zaznacz wiek, z którym jest związana twórczość Tadeusza Różewicza, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego oraz Jalu Kurka.

I.2.3

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------	-------	-----	----

n.e.

38. Wyjaśnij pojęcie.

I.2.3

tolerancja –

39. W podanych tytułach występują liczebniki. Podkreśl je. Wskaż błędy w tytułach. Na podstawie dostępnych źródeł informacji podaj nazwiska autorów.

I.2.1

Podróż za dwa śmiechy –

Dwudziestoletni kapitan –

Szatan z szóstej klasy –

W dziewięćdziesiąt dni dookoła świata –

I.1.2

40. Wykreśl w podanym diagramie litery, które tworzą wersy z fragmentu utworu Jerzego Lieberta [*Uczę się ciebie, człowieku...*]. Pozostałe litery utworzą pojęcia (jest ich 9). Objaśnij je.

U	G	C	R	O	Z	T	Ę	E	S	S	I	K	A	Ę
I	C	M	I	I	E	S	E	Ł	B	Ó	I	W	E	C
Z	Ł	A	O	N	W	A	F	I	O	E	R	K	A	U
P	I	D	O	I	W	O	M	P	O	A	T	L	O	S
F	R	I	A	Z	E	S	O	L	I	O	G	I	Z	M
F	Ę	R	U	A	S	C	Z	Z	K	A	O	D	Ę	A
P	L	O	I	C	W	Z	O	E	B	L	N	I	I	K

I.2.1

41. Znajdź w dostępnych źródłach potrzebne informacje i uzupełnij tabelę.

Bajka o babciach, Rodzina źródłem pokoju dla ludzkości, Babka, Matce, Spotkanie z matką, Dziadek, Ojciec w bibliotece, Ojciec

Autor	Tytuł utworu	Wiek, w którym tworzył
Jalu Kurek		
Czesław Miłosz		
Tadeusz Różewicz		
Konstanty Ildefons Gałczyński		
Józef Baran		
Maria Pawlikowska-Jasnorzewska		
Jan Paweł II		

Zapoznaj się z tekstem źródłowym, a następnie wykonaj zadania 42.–43.

Wszystkie teksty pełnią określoną funkcję. Podstawową funkcją wypowiedzi pisanych i mówionych jest funkcja komunikatywna, która w zależności od okoliczności przekazywanego tekstu dzieli się na:

- a) funkcję informatywną – podanie informacji,
- b) funkcję impresywną – nakłonienie do określonych działań czy zachowań,
- c) funkcję ekspresywną – wyrażenie uczuć nadawcy,
- d) funkcję poetycką – zwrócenie uwagi na cechy estetyczne tekstu, środki stylistyczne (często występuje w poezji),
- e) funkcję fatyczną – wyrażenie chęci podtrzymania rozmowy lub jej zakończenia.

42. Która z wymienionych funkcji dominuje w reklamie?

I.1.3

43. Rozpoznaj wypowiedzenia pełniące określone funkcje.

- a) Hallo! Czy mnie na pewno słyszysz?

funkcja

- b) W przyszłym tygodniu pojedziemy do teatru na komedię Aleksandra Fredry zatytułowaną *Zemsta*.

funkcja

- c) Cudownie! Cieszę się z twojego sukcesu!

funkcja

- d) Aniu, posprzątaj pokój, a potem idź do babci!

funkcja

- e) Posłuchamy, jak bije olbrzymie zielone serce przyrody.

funkcja

I.1.3

44. Przeanalizuj podane teksty reklamowe. Odpowiedz, jakie środki perswazji zostały w nich wykorzystane.

I.1.6

Podwójna odbudowa: od wewnątrz i na zewnątrz. Przywróć życie Twoim suchym włosom.

Selive leczy, regeneruje wątrobę. Ja mam Selive, bo wiem jak ważne jest zdrowie.

Nowość. Nie nauczysz starej szczotki nowych sztuczek.

Zmarszczki mimiczne? Teraz możesz się z nich śmiać!

Piękna fryzura nawet po zdjęciu czapki.

Problem ze stawami? Mam to za sobą.

Nic dodać, nic ująć – pierwsze takie praktyczne opakowanie!

Ratuje, gdy gardło choruje.

Witaminy i minerały. Sposób na sukces Twojego dziecka.

Jesteśmy najlepszymi rodzicami dla naszych owoców, żebyś ty mogła być najlepszą mamą dla swojego dziecka.

Mamo, Tato kocham Was! Zdrowie to najlepszy prezent dla tych, których kochasz.

Mistrzowska siła spokoju.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym, a następnie wykonaj zadania 45.–47.

Internet zamiast rozmowy

Dzieci w Polsce są jednymi z najbardziej nowoczesnych w Europie i biją na głowę swoich rówieśników z Niemiec, Francji czy Włoch. Już 72 proc. dziesięciolatków codziennie korzysta z Internetu, a prawie połowa ma komórki. Specjaliści ostrzegają: nie ma się z czego cieszyć – informuje „Metro”.

Według najnowszych danych Eurobarometru, Polska w ostatnich latach awansowała do dziesięciu europejskich krajów z największym odsetkiem dzieci mających komórkę, jak i tych korzystających codziennie z Internetu. O ile jeszcze trzy lata temu młodzi Polacy w wieku 6–17 lat byli pod tym względem na szarym końcu (własny aparat posiadało 32 proc. z nich, a średnia europejska wynosiła 36 proc.), to dziś własną komórkę ma już 75 proc. młodych ludzi.

Tym wynikiem młodzi Polacy zdystansowali rówieśników z takich krajów jak Niemcy (63 proc.), Wielka Brytania (58 proc.) czy Francja (50 proc.). Doszło też do tego, że własny aparat fotograficzny ma 42 proc. 6–10-latków (średnia europejska – 26,5 proc.). W Niemczech jest to odpowiednio 32 proc., w Wielkiej Brytanii – 24 proc., we Francji – 7 proc.

Podobnie jest w przypadku codziennego korzystania z Internetu. W grupie 6–10-latków z sieci korzysta aż 72 proc. badanych. Dla porównania we Włoszech zaledwie 34 proc.

Według prof. Zbigniewa Nęckiego to zachłystnięcie się młodych ludzi technologią wynikać może z kilku przyczyn. Po pierwsze mamy do czynienia z przesadnym podążaniem za modą, której nikt nie próbuje zatrzymać. Powszechność posiadania komórek wynikać może też ze zbytnej nadopiekuńczości rodziców. Nadmierne korzystanie z Internetu spowodowane jest z kolei brakiem alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu. Dr Marta Łazęcka, psycholog dziecięcy, uważa, że nawyk zdawkowego komunikowania się przy pomocy SMS-ów czy maili może utrudnić młodym ludziom nawiązywanie kontaktów społecznych w przyszłości. Problemy z rozpoczęciem rozmowy i prowadzeniem dialogu mogą utrudnić nawiązywanie bliższych relacji z innymi w życiu dorosłym – tłumaczy Łazęcka.

www.interia.pl/news, 13.01.2009 r.

45. O jakim poważnym problemie mówi zacytowany tekst?

I.1.1

46. Jak tłumaczy tę sytuację prof. Zbigniew Nęcki?

I.1.2

47. Znajdź w tekście przykład faktu i opinii.

I.1.4

I.2.3

48. Objaśnij znaczenia podanych słów.

oponent –

antagonista –

riposta –

debata –

III.1.8

49. Obok wielu uzależnień pojawiło się w ostatnich czasach kolejne – infoholizm (inaczej: sieciaholizm). Jest to uzależnienie od internetu.

Sprawdź, czy grozi ci infoholizm.

- Czujesz się zupełnie pochłonięty internetem, myślisz o nim przez cały czas, także, kiedy z niego nie korzystasz (np. w szkole).

- Czujesz potrzebę używania internetu przez coraz dłuższy czas.
- Nie kontrolujesz swego czasu korzystania z internetu.
- Rezygnujesz z możliwości nauki, zdobywania lepszych ocen z powodu internetu.
- Okłamujesz członków rodziny, aby ukryć swoje wzrastające zaangażowanie w korzystaniu z internetu.
- Kiedy nie masz dostępu do sieci, występują u ciebie lęk, narastające przygnębienie.
- W sposób obsesyjny myślisz o tym medium.
- Życie realne, pozasieciowe, zostaje na drugim planie.

50. Dopisz zagrożenia wynikające z infoholizmu.

- utrata zainteresowania wszelkimi formami aktywności, zaniedbanie nauki

–

–

51. Przyporządkuj pojęcia do podanych definicji.

infoholizm, slogan, hymn, dyskusja, internet, funkcja impresywna, perswazja, erystyka, wirtualny, antagonist, science fiction, dramat

- sztuka prowadzenia sporów
- uzależnienie od internetu
- utarty, oklepany zwrot
- (teoretycznie) możliwy, mogący zaistnieć
- odmiana powieści z elementami fantastyki, akcja bywa przeniesiona w odległą przeszłość lub przyszłość, zawiera motywy baśniowe, mityczne
- nakłanianie do określonych zachowań
- przekonywanie kogoś do czegoś
- jeden z trzech głównych rodzajów literackich, główną formą podawczą jest dialog lub monolog
- sieć międzynarodowa, światowa sieć komputerowa powstała przez połączenie sieci regionalnych

52. Wyjaśnij znaczenie podanych słów. W razie potrzeby skorzystaj z odpowiedniego słownika.

ekstrawagancki –

tolerancyjny –

obiektywny –

rezolutny –

elokwentny –

infantylny –

.....

I.2.2

I.2.3

I.2.3

I.2.3
I.1.2

53. Przeczytaj uważnie tekst z internetowego wydania słownika ortograficznego (www.so.pwn.pl). Dotyczy on pisowni partykuły „nie” z imiesłowami przymiotnikowymi. Napisz, w jakim kierunku idą zmiany dotyczące tej zasady.

Partykułę „nie” jako wykładnik zaprzeczenia piszemy łącznie z następującymi kategoriami wyrazów:

Z imiesłowami przymiotnikowymi (czynnymi i biernymi), niezależnie od tego, czy użyte są w znaczeniu przymiotnikowym (zob. przykłady oznaczone literą a), czy czasownikowym (zob. przykłady oznaczone literą b), na przykład:

(a) *nieoceniony pracownik* (= bezcenny, zasługujący na najwyższą ocenę), ale także

(b) *obraz nieoceniony jeszcze przez jury konkursu* (= taki, którego nie oceniono);

(a) *nieopisane trudności* (= niedające się opisać), ale także

(b) *kraje nieopisane w podręczniku* (= takie, których nie opisano);

(a) *Matka Boska Nieustającej Pomocy*, ale także

(b) *W Tatrach padał śnieg nieustający od tygodnia*;

(a) *Przyśnił mi się mój nieżyjący ojciec*, ale także

(b) *Człowiek nieżyjący obecnie w Japonii nie zna grozy trzęsień ziemi*.

Gdy imiesłów użyty jest w znaczeniu czasownikowym, dopuszczalne jest jednak stosowanie pisowni rozdzielnej.

Wyjątki: Zawsze stosuje się pisownię rozdzielną w wyraźnych przeciwstawieniach, na przykład: *nie leżący, ale siedzący*, oraz w konstrukcjach, których ośrodkiem jest spójnik *ani* lub *ni* (np. *nie piszący ani nie czytający*), czasem powtórzony (np. *ani nie piszący, ani nie czytający*).

Uwaga!

Podane zasady dotyczące pisowni zaprzeczonych imiesłówów przymiotnikowych są nowością w polskiej ortografii. Oparte są na uchwale Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN z dnia 9 grudnia 1997 r. Dotychczasowe przepisy kazały pisać rozdzielnie imiesłowy użyte czasownikowo, a łącznie imiesłowy użyte przymiotnikowo.

Choć nowa zasada dopuszcza jako oboczną rozdzielną pisownię imiesłówów w użyciu czasownikowym, w niniejszym słowniku zapisaliśmy wszystkie zaprzeczone imiesłowy przymiotnikowe w pisowni łącznej.

I.2.3

54. Na podstawie słownika poprawnej polszczyzny wskaż poprawne formy czasownika. Skreśl błędne formy.

Kopnąłem czy kopnętem piłkę?

Zamknąłem czy zamknętem, czy zamknąłem drzwi?

Szłem czy szedłem do szkoły?

Ania ożeniła się z Maćkiem czy Ania wyszła za mąż za Maćka?

55. Sprawdź w słowniku ortograficznym, czy podane wyrazy są zapisane poprawnie. Wyjaśnij ich znaczenie.

I.2.3

masarz –

masaż –

instruktarz –

instruktaż –

56. Sprawdź w słowniku poprawnej polszczyzny, które formy są poprawne. Skreśl błędne formy.

I.2.3

Sweter czy swetr?

Kiślu czy kisielu?

Smalec czy szmalec?

Przypadka czy przypadku?

W programie nie ma meczy czy w programie nie ma meczów?

Nie ma klusek czy nie ma klusków?

Poproszę 10 deka rodzynek czy rodzyneków?

57. Skorzystając ze słownika poprawnej polszczyzny, aby wyjaśnić znaczenie wyróżnionych wyrazów. Jak myślisz, czy podane wyrażenia są poprawne? Uzasadnij odpowiedź.

I.2.3

akwen wodny

ubogi **żebrak**

dobrze **walory**

najlepszy **bestseller**

potencjalne możliwości

pełny **komplet**

II. CZĘŚCI MOWY

1. Czasownik

III.2.10

1. Do podanych osobowych form czasownika dopisz bezokoliczniki, od których je utworzono.

czytam –	biegnę –
mogę –	wiodłam –
jem –	jestem –
gniotę –	gryzł –
piekę –	wezmę –
wiozłaś –	poszedł –

I.3.8

2. Połącz w pary czasowniki dokonane z niedokonanymi.

zaliczać, nadać, odpisać, skoczyć, zaliczyć, oddychać, odpisywać, wzywać, odetchnąć, nadawać, skakać, wezwać

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

I.3.8

3. Oto rady, które należy potraktować z przymrużeniem oka. Przeczytaj je, a następnie podkreśl w tych zdaniach czasowniki w trybie rozkazującym.

Nie kuj na blachę! Pamiętaj, że możesz wykorzystać tylko 4% swojego mózgu.

Nie zjadaj otówków – lasów coraz mniej.

Nie obgryzaj paznokci na pierwszej lekcji – zostaw na później.

Nie zgrzytaj zębami przed sprawdzianem – twój dentysta ma jeszcze innych pacjentów.

Nie ucz się tyle, raz się żyje.

Jeżeli zrobienie czegoś sprawia ci trudność, pozwól to zrobić innym.

Kiedy ogarnie cię ochota do nauki, usiądź i poczekaj, aż ci przejdzie.

I.3.8
III.2.10

4. Od bezokolicznika „zacząć” utwórz formy trzech trybów.

tryb

liczba pojedyncza

liczba mnoga

1.

1.

2.

2.

3.

3.

tryb

liczba pojedyncza

1.

2.

3.

liczba mnoga

1.

2.

3.

tryb

liczba pojedyncza

1.

2.

3.

liczba mnoga

1.

2.

3.

5. Przekształć zdania, zamieniając stronę czynną na bierną, a bierną na czynną.

Tata zawiezie mamę do lekarza.

.....
Kasia napisała ciekawe wypracowanie.

.....
Babcia ugotowała smaczny obiad.

.....
Bluzka została wyprana przez mamę.

.....
Naczynia są myte przez Tomka.

6. Podkreśl czasowniki nieprzechodnie.

iść, osiągnąć, spać, być, zrobić, żyć, zdać, czesać, myśleć, leżeć, wziąć, smarować

7. Uzupełnij tabelę.

bezokolicz- nik	Czas przeszły				
	3. os. l. pojedynczej			3. os. l. mnogiej	
	r. męski	r. żeński	r. nijaki	r. męsko- osobowy	r. niemęsko- osobowy
wziąć					
minąć					
iść					
zasnąć					
kopnąć					

II.2.7

I.3.8

III.2.10

2. Imięstów

III.2.7

1. Od podanych czasowników utwórz imięstowy, które utworzą związki z wyrażeniami przyimkowymi.

(przeznaczyć) dla gimnazjalistów
(informować) o rodzajach wypowiedzi
(wydawać) przez wydawnictwo
(przeczytać) od deski do deski
(służyć) do nauki

I.3.8

2. Podkreśl imięstowy przymiotnikowe.

• Przyszli gimnazjaliści biorący udział w konkursie matematycznym. • To interes przynoszący zyski. • Ten szal jest zrobiony z dobrej wełny. • W programie telewizyjnym mówiono o nadciągającej burzy. • Maciej został obciążony poważnym zadaniem. • Ogród babci jest porośnięty bujną roślinnością.

I.3.8

3. Ze zdań z ćwiczenia 2. wypisz imięstowy przymiotnikowe i dopisz ich nazwy.

.....

.....

.....

.....

.....

III.2.7

4. Utwórz imięstowy przymiotnikowe od podanych czasowników. Jeśli nie można ich utworzyć, postaw w odpowiednim miejscu kreskę.

Czasowniki	Imięstowy przymiotnikowe	
	czynne	bierne
czytać		
zabrać		
zbić		
myć		
chodzić		
jeść		
płynąć		

I.3.8

5. Wypisz z tekstu imięstowy przysłówkowe. Określ ich rodzaj.

• Będąc w Warszawie, zwiedził Stare Miasto. • Przeczytawszy cykl powieści Alfreda Szklarskiego, postanowił zostać podróżnikiem. • Uspokoiwszy się trochę, dalej opowiadał. • Stał, rozglądając się wokół.

6. Odczytaj zdania. Oceń ich poprawność. Zastąp wybrane czasowniki imiesłowami przysłówkowymi współczesnymi lub uprzednimi.

Kiedy napisał list, wyszedł na spacer.

Szedł i kulał.

Leżał i czytał książkę.

Stał i rozmawiał.

Gdy zauważył Agatę, machnął do niej ręką.

7. Utwórz imiesłowy przysłówkowe od podanych czasowników. Jeśli nie można ich utworzyć, postaw w odpowiednim miejscu kreskę.

Czasowniki	Imiesłowy przysłówkowe	
	współczesne	uprzednie
tłumaczyć		
wrócić		
zrobić		
zjeść		
odnieść		
śpiewać		
łykać		

8. Dopisz zakończenia imiesłowów przysłówkowych: -wszy lub -wszy.

poznać.....	wszed.....	włączy.....
skończyw.....	zjad.....	przekroczy.....
znalaz.....	przeczyta.....	pomóg.....

9. Uzupełnij tabelę podanymi wyrazami.

napisany, zielone, pompując, zaczepliwszy, wyjęty, spisany, koncertując, zagrawszy, kręty, rozpoczęte, wstawszy, sławny, wymagająca, sprzedany, czerwony, zakochana, myśląc, zamknięte, przyniósłszy, oddany, bita, poniżany, rzucając, umywszy, ładny

Imięstowy przymiotnikowe		Imięstowy przysłówkowe		Przymiotniki
czynne	bierno	uprzednie	współczesne	

3. Rzeczownik

1. Wskaż w tekście rzeczowniki i je podkreśl.

Dom rodzinny

Z wielkim wzruszeniem patrzę na to miasto lat dziecięcych, które było świadkiem mych pierwszych kroków, pierwszych słów i tych – jak mówi Norwid – pierwszych ukłonów, co są jak odwieczne Chrystusa wyznanie: „Bądź pochwalony!”. Miasto mojego dzieciństwa, dom rodzinny, kościół parafialny mojego Chrztu świętego... Pragnę wejść w te gościnne progi, na nowo ukłonić się rodzinnej ziemi i jej mieszkańcom i wypowiedzieć słowa, którymi wita się domowników po powrocie z dalekiej drogi: „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!”. Dom był tutaj za moimi plecami przy Kościelnej. A kiedy patrzyłem przez okno, widziałem na murze kościelnym zegar słoneczny i napis: „Czas ucieka, wieczność czeka”. [...]

Jan Paweł II, Wadowice 1999 rok

2. Odmień przez przypadki i liczby rzeczowniki: stół, szkoła, wiosło. Oddziel tematy od końcówek. Wypisz tematy oboczne i oboczności.

liczba pojedyncza

liczba mnoga

M.

M.

D.

D.

C.

C.

B.

B.

N.

N.

Msc.

Msc.

W.

W.

tematy oboczne:

oboczności:

liczba pojedyncza

M.

D.

C.

B.

N.

Msc.

W.

tematy oboczne:

oboczności:

liczba mnoga

M.

D.

C.

B.

N.

Msc.

W.

liczba pojedyncza

M.

D.

C.

B.

N.

Msc.

W.

tematy oboczne:

oboczności:

liczba mnoga

M.

D.

C.

B.

N.

Msc.

W.

3. Odmień rzeczowniki: len, sen, pies. Oddziel tematy od końcówek. Wypisz tematy oboczne i oboczności.

liczba pojedyncza

M.

D.

C.

B.

N.

Msc.

W.

tematy oboczne:

oboczności:

liczba mnoga

M.

D.

C.

B.

N.

Msc.

W.

liczba pojedyncza

M.

D.

liczba mnoga

M.

D.

III.2.10
I.3.7

C. C.
 B. B.
 N. N.
 Msc. Msc.
 W. W.

tematy oboczne:

oboczności:

liczba pojedyncza

M.
 D.
 C.
 B.
 N.
 Msc.
 W.

liczba mnoga

M.
 D.
 C.
 B.
 N.
 Msc.
 W.

tematy oboczne:

oboczności:

III.2.10

4. Uzupełnij tabelę.

Rzeczownik	Żywy czy nieżywy	Osobowy czy nieosobowy	Własny czy pospolity	Konkretny czy abstrakcyjny
matka				
dom				
serce				
Anna				
kot				
miłość				

4. Przymiotnik

I.3.3

1. Do podanych przymiotników dobierz polskie odpowiedniki.

bezbosny, dobrosny, stronniczy, miły, urzędowy, bierny

pasynny – sympatyczny –

subiektywny – charytatywny –

obiektywny – oficjalny –

2. Podkreśl przymiotniki, które się nie stopniują.

gruby, miły, prostokątny, słodki, szklany, betonowy, mądry, żelazny, wetniany, wesoły, stalowy

3. Uzupełnij tabelę przymiotnikami w stopniu wyższym i stopniu najwyższym.

Stopień równy	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
krótki		
cichy		
głęboki		
dobry		
duży		
chory		

5. Liczebnik

1. Zapisz słownie liczby podane w zdaniach.

Liczba 37 wyróżnia się spośród innych niezwyklejmi właściwościami. Jeśli ją pomnożymy przez liczby: 3, 6, 9, 12 itd., to otrzymamy ciekawy ciąg iloczynów: 111, 222, 333, 444 itd.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Zapisz słownie liczby podane w nawiasach.

W Układzie Słonecznym jest (8) planet.

Na kuli ziemskiej jest (7) kontynentów: Azja, Afryka, Ameryka Północna, Ameryka Południowa, Antarktyda, Europa, Australia z Oceanią.

Na ziemi są (4) oceany: Spokojny, Atlantycki, Indyjski, Arktyczny.

Najwyższy szczyt Europy Mont Blanc ma (4807) metrów n.p.m.

Najwyższy wulkan Europy to Etna, ma wysokość (3323) metry n.p.m.

Największa głębina oceaniczna to Rów Mariański o głębokości (11 022) metry.

II.2.10

3. Podane liczby zapisz słownie w odpowiednim przypadku. Nadaj rzeczownikom właściwe formy.

M. (8) walizka	Msc. (8) walizka
M. (11) dziewczyna	Msc. (11) dziewczyna
M. (15) krzesło	N. (15) krzesło
M. (2) koleżanki	D. (2) koleżanki
M. (2) kolega	D. (2) kolega

II.2.10

4. Zapisz na trzy sposoby datę swoich urodzin.

.....

.....

.....

III.2.10

5. Wybierz właściwy zapis liczebników porządkowych i uzupełnij tekst. Odpowiedz, czy wszystkie z proponowanych zapisów liczebników są poprawne.

Robert Kubica to Polak w wyścigach samochodowych w Formule 1. (1-szy, 1., pierwszy)

Polska drużyna na Mistrzostwach Świata w Piłce Siatkowej Mężczyzn w 2006 r. w Japonii zajęła miejsce. (2-gie, 2., drugie)

Szermierka Sylwia Gruchała wywalczyła na olimpiadzie w 2004 r. miejsce. (3-cie, 3., trzecie)

Snowboardzistka Jagna Marczułajtis na zimowych IO w Salt Lake City w 2002 r. w slalomie równoległym zajęła pechowe miejsce. (4-te, 4., czwarte)

W 2006 r. w Niemczech polscy piłkarze po raz wystąpili na mistrzostwach świata. (7-my, 7., siódmy)

W 2004 r. w Atenach Robert Korzeniowski zdobył swój złoty medal olimpijski. (4-ty, 4., czwarty)

III.2.10

6. Zastąp liczebniki cyframi. Zwróć uwagę na poprawność zapisu.

Ta książka ma osiem rozdziałów.

Przeczytałam już ósmy rozdział.

Zarezerwowałam cztery miejsca na koncert.

Będziemy siedzieć w czwartym rzędzie.

W konkursie wzięło udział dwunastu uczestników.

W konkursie zająłem dwunaste miejsce.

7. Uzupełnij tekst liczebnikami porządkowymi.

III.2.10

Urodziłem się w roku.
Moja mama urodziła się w roku,
a tata w roku.
Siedzę w ławce.
Dzień Dziecka obchodzi się czerwca.
Dzień Matki przypada maja, a Dzień Ojca –
..... czerwca.

8. Zastąp liczby odpowiednimi liczebnikami zbiorowymi lub głównymi.

III.2.10

(2) dzieci
(5) samochodów
(7) skrzypiec
(4) kociąt
(3) nożyc
(6) ławek
(8) sklepów
(2) oczu
(5) dziewcząt
(3) żrebiąt
(12) chłopców
(4) wrót
(7) widel
(6) szczeniąt
(9) grabi
(14) talerzy
(7) studentek + (8)
studentów = (15) studentów

9. Uzupełnij list odpowiednimi liczebnikami.

III.2.10

Kołobrzeg, 5.07.2015 r.

Cześć, Maćku!

Od (7) dni jestem na obozie sportowym w Kołobrzegu.
Grupa liczy (50) sportowców: (20)
dziewczyn i (30) chłopaków.
Przez (4) dni padał deszcz, więc mieliśmy zajęcia na hali
sportowej. Dopiero (5) dnia poszliśmy na plażę.

(10) dziewczyn opalało się, (8)
 z nas, tzn. (2) dziewczyny i (6)
 chłopaków, grało w piłkę plażową, (9) kąpało się
 w morzu, a (12) spacerowało; pozostałe osoby rozma-
 wiały z trenerem. Do naszych kwater wróciliśmy po (3)
 godzinach. Odpoczęliśmy (20) minut i udaliśmy się
 na trening. Dodam, że bardzo dużo ćwiczymy, właściwie prawie (6)
 godzin dziennie.
 Blisko naszych kwater mieszka rodzina, która ma hodowlę koni, wśród nich jest
 (4) źrebiąt, które są naprawdę śliczne.
 Kończę mój list, gdyż to już (3) list dzisiejszego popołudnia.
 Resztę opowiem Ci, jak wrócę.

Pozdrawiam
 Tomek

III.2.10

10. Zapisz poprawnie liczebniki ułamkowe.

Do gimnazjum chodzę od (1/2) roku.
 Do ciasta musisz dodać (3/4) szklanki mąki.
 Czekałam na ciebie (2,5) godziny.
 Wyglądasz jak (1,5) nieszczęścia.

III.2.10

11. Zamień podane liczby na liczebniki nieokreślone.

Szalik kosztował tylko (19) złotych.
 Dziadek skończył (60) lat.
 Zjadłby jeszcze (5) pierogów.
 Nowy rower kosztował (800) złotych.
 Na stadionie znajduje się (9000) miejsc siedzących.

III.2.10

12. Zapisz podany liczebnik słownie.

Państwo Malinowscy mają 4 dzieci.

6. Zaimek

III.2.10

1. Podkreśl zaimki w przysłowiach.

Bardzo ten błądzi, kto z afektów sądzi.
 Gdzie diabeł nie może, tam babę pośle.
 Kogo się wielu boi, musi się i on wielu bać.
 Boi się jak zarazy.
 Jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie.
 Cierp ciało, kiedy ci się chciało.
 Komu się wiedzie, temu i kogut niesie.
 Kto zbyt często krzyczy, tego nikt słuchać nie chce.

2. Ułóż pięć pytań dotyczących wydarzeń historycznych oraz odkryć geograficznych, w których użyjesz zaimków: kto, jak, kiedy, gdzie, co.

III.2.10

3. Przyporządkuj każdy zaimek do właściwej kategorii.

co, cokolwiek, ile, jak, kiedykolwiek, tam, swój, tyle, czyj, ktokolwiek, tamten, ona, wasz, my, niczyj, nikt, taki

III.2.10

zaimki rzeczowne:

zaimki przymiotne:

zaimki przysłowne:

zaimki liczebne:

4. Pogrupuj zaimki według podanych kategorii.

III.2.10

ten, coś, się, ja, stąd, twój, wy, sobie, który, tam, kiedyś, gdzie, nasz, ich, jak, mój, ona, tak, to

zaimki nieokreślone:

zaimki dzierżawcze:

zaimki wskazujące:

zaimki osobowe:

zaimki względne:

zaimki zwrotne:

5. Wpisz zaimki w odpowiedniej formie.

III.2.10

Poproś (ktoś) o radę.

Usłyszałam o (ona) wiele dobrego.

Dzisiaj przyjdzie do (ja) koleżanka.

Zabierz się z (my) do Krakowa.

Mówiłem (oni) żeby przyszli na dyskotekę.

7. Nieodmienne części mowy

1. W podanych przysłowicach podkreśl przysłówki.

III.2.10

Wszędzie dobrze, gdzie nas nie ma.

Lepiej z dobrym zgubić, niż ze złym znaleźć.

I tak źle, i tak niedobrze.

Dalej zajdzie ten, kto cicho wędruje.

Kto się gniewa, ten chętnie zgrzyta zębami.

III.2.10**2. Od podanych przymiotników utwórz przysłówki.**

daleki – dobry –
 zabawny – wysoki –
 szybki – wiarygodny –

III.2.10**3. Do podanych przysłówków dobierz przysłówki bliskoznaczne.**

subtelnie, alegorycznie, anemicznie, antypatycznie, sporadycznie, apatycznie

blado – delikatnie –
 obojętnie – niemiło –
 rzadko – symbolicznie –

III.2.10**4. Podkreśl te przysłówki, które nie pochodzą od przymiotników.**

jutro, starannie, dzisiaj, wewnątrz, wysoko, nisko, raźnie, bardzo, zawsze, rano

III.2.10**5. Przekształć podane przykłady tak, aby powstały wyrażenia przyimkowe.**

Wzór: wetniana kamizelka – kamizelka z wetny

złoty pierścionek –
 papierowa ozdoba –
 przydrożne drzewo –
 grzybowa zupa –
 truskawkowy kompot –

III.2.10**6. Podkreśl wyrażenia przyimkowe.**

Idę do szkoły.
 Ten długopis dostałam od koleżanki.
 Rok szkolny zbliża się ku końcowi.
 Pod tym drewnianym stołem leżą stare książki.
 Nigdy nie postąpię wbrew sobie.
 Zza drzewa wyrzął pies.
 Te kwiaty kup dla mamy.

III.2.10**7. Podziel poniższe przyimki na proste i złożone.**

od, po, pomiędzy, sprzed, na, sponad, z, znad, zza, w, we, spoza, pod, ponad, przez, poprzez, przy, poza, do, bez, u, nad

przyimki proste:

.....

przyimki złożone:

.....

III.2.9**8. Przeczytaj zdania, odpowiednio je intonując. Podkreśl wykrzykniki.**

Hurra! Wygraliśmy!
 Hej, którądy do kina?
 Uff, jak gorąco.
 Aj, daj już spokój.

Ach, jak tu pięknie!
 O! Znowu cię widzę.
 Oj, tak, on ma na pewno rację.
 Halo, halo, czy słyszy mnie ktoś?

9. Wypisz ze zdań spójniki.

• Tata wraca ze sklepu i niesie zakupy. • Ani nie uważa, ani nie pracuje. • Zostańmy w domu, bo pada. • Koń rży, a owca beczy. • Nie widzieliśmy się już długo, więc przyjechałem. • Zgubiłem dokumenty, toteż muszę czekać na wyrobienie nowych. • Trzeba być prawdopodobnym, gdyż kłamstwo się nie opłaca.

III.2.10

10. Wpisz spójniki do odpowiednich rubryk tabeli.

albo, ale, i, więc, ani, ni, a, lecz, oraz, zatem, lub, toteż, jednak, natomiast, zaś, bądź, dlatego, czy

III.2.10

Spójniki łączne	Spójniki rozłączne	Spójniki przeciwstawne	Spójniki wynikowe

11. W zdaniu „o” może pełnić funkcję przyimka lub wykrzyknika. Ułóż dwa zdania: jedno z „o” w funkcji przyimka, drugie z „o” jako wykrzyknikiem.

„o” jako przyimek:

„o” jako wykrzyknik:

III.2.9

12. Ułóż po jednym zdaniu z „a” w funkcji spójnika i wykrzyknika.

„a” jako spójnik:

„a” jako wykrzyknik:

III.2.9

13. Podkreśl partykuły.

Dajże mi spokój.
 Niech natychmiast odda mi mój zeszyt!
 Czy wpiszesz mi się do pamiętnika?
 Zapomniałeś, że jutro nie ma lekcji?
 Chodź no bliżej.
 Oby wreszcie przestał kłamać.
 Chciałabym, żeby zwyciężyła uczciwość.
 Masz ci los!
 Chyba to się nie uda.
 Znaszli ten kraj?

III.2.8

14. Zapisz partykułę „nie” łącznie lub rozdzielnie.

(nie) patrząc uważnie, uderzyłem w słup.

(nie) zjadłszy obiadu, wyszedłem na spacer.

To jest (nie) wystarczająca wiedza na temat ortografii.

Podpis tego nauczyciela jest (nie) czytelny.

15. Przepisz podane zdania, dopisując partykuły razem lub osobno.

Chętnie poszła (bym) z wami do kina.

Chętnie (bym) poszła z wami do kina.

Kupić (by) można nowy album.

Kupili (byście) nowy album.

Trzeba (by) odwiedzić Michała.

Mogli (byśmy) odwiedzić Michała.

Chodź (że) do mnie.

Któż (ż) to przyszedł?

Gdzie (ż) ty miałaś głowę?

Zapytaj (że) o to babcię.

Wybaczone (by) mu.

16. Dopisz partykułę „nie” razem lub osobno.

..... postąpił uczciwie

postąpił uczciwie

pisze czytelnie

..... pisze czytelnie

..... mówił wyraźnie

mówił wyraźnie

..... szedł równo

szedł równo

17. Utwórz stopień wyższy i stopień najwyższy przymiotników i przysłówków z partykułą „nie”.

nieszczery –,

nieładny –,

nieśmiały –,

niebrzydko – _____,
niechętnie – _____,
niedobrze – _____,

18. Dopisz brakującą partykułę „nie” razem lub osobno.

Dziadek Tomka _____ dowidzi.
Moja mama _____ nawidzi kłamstwa.
Babcia Marty coraz częściej _____ domaga.
_____ pokoją mnie wasze oceny z matematyki.

III.2.8

19. Obok podanych rzeczowników zapisz ich antonimy, dodając partykułę „nie”.

ufność – _____ porządek – _____
uczciwość – _____ ład – _____
wierność – _____ przyjaciel – _____
pogoda – _____

III.2.3

20. Przeczytaj definicje wyrazów. Podkreśl imiesłowy, wypisz je i określ. Dopisz do każdego imiesłowu partykułę „nie” łącznie lub rozdzielnie. Podaj antonimy do definiowanych wyrazów.

altruista – człowiek odznaczający się gotowością do bezinteresownego poświęcania

imiesłów: _____

antonim: _____

pedant – człowiek przesadnie dbający o siebie

imiesłów: _____

antonim: _____

geriatra – lekarz zajmujący się leczeniem chorób ludzi starszych

imiesłów: _____

antonim: _____

erudyta – człowiek wszechstronnie wykształcony

imiesłów: _____

antonim: _____

III.2.3
III.2.8
I.3.8

**21. Partykułę „nie” z imiesłowami przymiotnikowymi piszemy _____,
a z imiesłowami przysłówkowymi piszemy _____.**

III.2.8

III. CZĘŚCI ZDANIA

1. Podmiot

I.3.5

1. W podanych zdaniach podkreśl podmioty. Określ rodzaje podmiotów.

W ogrodzie rosną róże, bratki i tulipany.
Twoją największą zaletą jest uczciwość.
Na stole leży książka z dedykacją.
Nie brakuje ci pieniędzy na ten wyjazd?
Chory czeka przed gabinetem lekarza.
Dziś nie ma Kasi.
Czasami pomyśl o mnie.
Zagrzmiało.
Na korytarzu otwarto okno.
Od razu zaczęli właściwie pracować.
Siedem jest szczęśliwą liczbą.
Sporym zainteresowaniem cieszył się konkurs polonistyczny.
Ziewać w towarzystwie jest bardzo niekulturalnie.
Dwóch chłopców nie dostało mleka.
Babcia z dziadkiem poszli na spacer.
Lubię filmy przygodowe.
Ściemniło się.

I.3.5

2. W podanych przykładach podkreśl podmioty. Odpowiedz, w jaki sposób zostały wyrażone.

On odwiedził moją babcię.
„Oj” jest wykrzyknikiem.
Pan Tadeusz jest naszą narodową epopeją.
Kulturalny używa często słów: przepraszam, proszę, dziękuję.
Tamten okazał się najlepszy.
Pływać jest przyjemnie.
„I” jest spójnikiem łącznym.

I.3.5

3. Przeczytaj zdania. Odpowiedz, czym się one charakteryzują (co jest ich cechą wspólną).

Prosi się o niepalenie.
Ciągłe pada.
Przeprowadzono akcję charytatywną.
Mówi się o narastającej agresji wśród młodzieży.
Kłuje mnie w boku.
Na szczęście się rozpogodziło.
Było nam wesoło.

4. Podane zdania przekształć na zdania bezpodmiotowe.

I.3.5

Rodzice spakowali walizki.

Dyrektorka zabroniła przynosić telefony komórkowe do szkoły.

Ekspedient zachwalał mleczną czekoladę.

Trener przypomniał zawodnikom o zasadach fair play.

5. Napisz krótki tekst o dowolnym wydarzeniu z życia szkoły. Użyj w tekście podmiotów różnego rodzaju. Podkreśl je.

I.3.5

2. Orzeczenie

1. Podkreśl w zdaniach orzeczenia. Odpowiedz, czym się one charakteryzują.

I.3.5

Na wycieczkę chcę jechać pociągiem.

Nauczyciel chemii krótko trzyma wszystkich uczniów.

Za chwilę muszę wyjść na zebranie samorządu szkolnego.

Już mam po dziurki w nosie twoich nieustannych kaprysów.

Nasi koszykarze odnieśli wspaniałe zwycięstwo na mistrzostwach.

Z powodu długiej nieobecności musiał nadrabiać zaległości z każdego przedmiotu.

2. Zamień bezokoliczniki na orzeczenia w czasie przeszłym.

I.3.5

Czworo dzieci (bawić się) w piaskownicy.

W bibliotece nie (być) lektury.

Marta i Marysia (wybrać się) na wystawę malarstwa.

Adam i Marta (wybrać się) na spacer.

Na boisku (być) Kasia i Magda.

Michał z bratem (umyć) naczynia.

Natalia z mamą (napisać) list do babci.

3. W podanych przykładach użyj orzeczenia w czasie przeszłym.

Osiemdziesiąt dziewięć kobiet (wymagać) leczenia.

Czterdziestu jeden interesantów (obsługiwać) bank.

Pięćdziesięciu jeden gimnazjalistów (otrzymać) nagrody za wyniki w nauce.

Dwa tysiące zakładników (zginąć) w zamachu.

4. Odpowiedz, czym się różnią orzeczenia w zdaniach.

Karolina maluje portret dziadka.

Portret dziadka jest malowany przez Karolinę.

Karolina maluje się.

5. Wypisz z tekstów orzeczenia czasownikowe i imienne.**Telefon**

Znajdujący się w słuchawce telefonu mikrofon węglowy zamienia fale dźwiękowe na zmienny prąd elektryczny. Przeptywa on przewodami do słuchawki drugiego aparatu. Pulsujący prąd pobudza cewkę magnetyczną, która porusza membranę, tworząc słyszalne dźwięki. Telefon funkcjonuje jako kompletny obwód elektryczny ze źródłem zasilania.

Magnetowid

Działa według tej samej zasady co magnetofon. Pracuje jednak na szerszych taśmach i szybszych obrotach, ze względu na fakt, iż przenosi razem informacje dźwiękowe i wizyjne. Przy nagrywaniu obraz i dźwięk są odbierane przez antenę telewizyjną, obraz rejestrowany jest na taśmie przez głowicę nagrywająco-odtwarzającą, a dźwięk przez drugą głowicę. Sygnały wizyjne są nagrywane w postaci rzędu pochyłych ścieżek, natomiast dźwiękowe wzdłuż taśmy. Odtwarzanie jest odwróceniem procesu nagrywania. Po naciśnięciu przycisku play sygnały zarejestrowane na taśmie magnetycznej wytwarzają impulsy elektryczne w głowicach nagrywająco-odtwarzających. Obraz i dźwięk są następnie przekazywane do odbiornika telewizyjnego.

Podręczna miniencyklopedia, Collins

orzeczenia czasownikowe:

orzeczenia imienne:

6. Podkreśl orzeczenia imienne. Napisz, jaką częścią mowy zostały wyrażone orzeczniki.

Tatry są najwyższymi górami w Polsce.

Książki zostały oddane do biblioteki.

Mity greckie są chętnie czytane przez chłopców.

Karolina została prawniczką.

Słownik ortograficzny jest chętnie przeglądany przez niektórych uczniów.

Z powodu mgły nic nie było widać.

Szkockie spódnice są w kratkę.

Piotr jest sumienny.

Stambuł jest miastem leżącym nad cieśniną Bosfor na dwóch kontynentach: w Europie i Azji; w 1973 roku obie części zostały połączone mostem.

3. Przydawka

1. Podkreśl przydawki w zdaniach.

Jezioro Ładoga jest największym jeziorem Europy, ma powierzchnię 17 700 km².
Czekolada, oprócz zegarków i serów, jest najbardziej znanym produktem szwajcarskim.
Najpopularniejszym symbolem Wiednia, oprócz katedry św. Stefana, jest Prater – ogromne wesołe miasteczko ze słynnym diabelskim młynem.
Olimp o wysokości 2917 m jest najwyższą górą w Grecji, która według wierzeń starożytnych Greków była siedzibą bogów.

I.3.5

2. Podane rzeczowniki określ dowolnymi przydawkami.

kwiat (jaki?)
pismo (jakie?)
szal (czyj?)
zeszyt (czyj?)
przykazanie (które?)
miejsce (które?)
lekcji (ile?)

I.3.5

3. Zapisz przydawki w formie przymiotników lub wyrażen przyimkowych.

czapka z wełny –
meble z drewna –
talerz z porcelany –
rzeźba z wosku –
..... – zupa pomidorowa
..... – skórzany pasek
..... – szklany wazon
..... – blaszana obudowa

I.3.5

4. Utwórz frazeologizmy, dopisując przydawki do podanych wyrazów.

węgielny, obiecana, zakazany, różowe, nowa, poliszynela, egipskie, wilczy, hiobowa
wieść apetyt,
ziemia tajemnica
ciemności kamień
..... OWOC miotła
okulary

I.3.5
III.2.4

5. Zapisz pięć przysłów, w których występują przydawki.

.....
.....
.....
.....

I.3.5
III.2.4

4. Dopełnienie

I.3.5

1. Z czego składają się podane zdania? Rozwiń je tak, aby zawierały dopełnienia.

On przegląda.

Ania się cieszy.

Telefon dzwoni.

I.3.5

2. Podkreśl dopełnienia i dopisz pytania, na które odpowiadają.

Pomóż słabszemu.

.....
Pomóż słabszemu koledze.

.....
Rozmawialiśmy o ciekawym programie.

.....
Poszła do kina z koleżanką.

.....
Nauczyciel uważnie przyglądał się uczniowi.

I.3.5

3. Zastąp dopełnienia wyrażone rzeczownikiem dopełnieniami wyrażonymi bezokolicznikiem.

Prezenter zaczął czytać.

Moje koleżanki lubią taniec.

Uczeń zaczął recytowanie.

I.3.5

4. Przekształć zdania tak, aby każdy podmiot pełnił funkcję dopełnienia.

Nauczyciel podał dobry przykład.

.....
Krzysztof Kolumb odkrył Amerykę.

.....
Znajoma fryzjerka obcięła włosy znanej artystce.

.....
Ojciec kupił modne spodnie.

I.3.5

5. Wypisz ze zdań dopełnienia. Podaj, jaką częścią mowy zostały wyrażone.

Moje koleżanki lubią czytać.

.....
To mu się nie podoba.

Rodzice zrobili zakupy.

Lekarz obejrzał rannego.

On mnie szanuje.

Gram na gitarze.

6. Utwórz frazeologizmy, dopisując do każdego sformułowania dopełnienie. Postaw pytania, na które te dopełnienia odpowiadają.

wzór: płacić pięknym za nadobne (czym?)

dopełnienia: oliwy do ognia, złote góry, gruszki na wierzbie, w otwarte karty, pismo nosem

obiecywać (.....)

grać (.....)

obiecywać (.....)

poczuć (.....)

dolewać (.....)

5. Okolicznik

1. Wskaż w zdaniach okoliczniki.

Depresja w Holandii zajmuje 1/4 powierzchni kraju. Walka Holendrów z morzem trwa od XIII wieku do dzisiaj.

Obszary położone poniżej poziomu morza, które zostały obwałowane i osuszone dzięki ogromnym nakładom pracy ludzkiej, noszą nazwę polderów.

Największy lodowiec alpejski – Aletsch – ma powierzchnię 87 km² i 23 km długości, znajduje się w Alpach na terenie Szwajcarii.

Na słynnym paryskim cmentarzu Père-Lachaise znajduje się około 60 grobów wybitnych Polaków, m.in. Fryderyka Chopina.

Eurotunel o długości 50 km zbudowany w latach 1987–1994 pod Cieśniną Kaletańską ułatwił komunikację między Londynem a Paryżem.

2. W jaki sposób wyrażono okoliczniki w podanych zdaniach? Nadaj tym okolicznikom formę przysłówków.

Przywitał się z radością.

Regulamin przeczytał z uwagą.

Do pedagoga zwrócił się z niechęcią.

Oznajmił to z pokorą.

3. Podkreśl okoliczniki i określ ich rodzaje. Dopisz pytania, na które odpowiadają.

Działo to się dawno temu.

I.3.5
III.2.4

I.3.5

I.3.5

I.3.5

Przyjdę do ciebie jutro.

Michał nie wrócił do domu.

Do popołudnia powinnam wszystko skończyć.

Z powodu choroby wokalisty odwołano koncert.

Naprawdę wykonałeś to starannie.

Dziewczynki udały się po pomoc.

Poszedł po chleb dla starszej kobiety.

Niechący zrzuciłam na podłogę nowe książki.

Mimo bólu głowy poszedł do pracy.

W razie choroby pozostań w domu.

Rozmowa trwała tylko chwilę.

Wszędzie szukaliśmy ciekawych pomysłów.

Poczekamy do wiosny.

I.3.5

4. W każdym zdaniu określ, jaki okolicznik w nim występuje, a dowiesz się, co oznaczają nazwy geograficzne, obok których je zapisano.

Kostaryka (**Costa Rica**)

Chciałabym pojechać do Paryża.

Buenos Aires

Postaram się wykonać to starannie.

Rio Grande

Marek poszedł po zakupy.

Rio Colorado

Z powodu gorączki nie poszedł na dyskotekę.

okolicznik sposobu – **Dobre Powietrze**
okolicznik przyczyny – **Rzeka Kolorowa**
okolicznik miejsca – **Bogate Wybrzeże**
okolicznik celu – **Rzeka Wielka**

Kostaryka – Buenos Aires –

Rio Grande – Rio Colorado –

5. Podkreśl okoliczniki. Odpowiedz, w jaki sposób zostały wyrażone.

I.3.5

Znamy się jak tyse konie.

Wpadłam jak śliwka w kompot.

Dzieci rosną jak na drożdżach.

Wczoraj lato jak z cebra.

6. Utwórz związki frazeologiczne. Odpowiedz, jaki okolicznik występuje w każdym z nich. Obok każdego frazeologizmu dopisz pytanie, na które odpowiada okolicznik.

I.3.5
III.2.4

jak z jajkiem, między wierszami, spode tba, między młotem a kowadłem, jak w korcu maku
znajdować się (.....)

obchodzić się z kimś (.....)

dobrać się (.....)

czytać (.....)

patrzeć (.....)

IV. ŚWIADOMOŚĆ JĘZYKOWA

1. Ortografia

III.1.4

1. Uzupełnij luki małą lub wielką literą.

Puszczaiałowieska, roślinnośćiałowieska

szafadańska, Zatokadańska

województwoarszawskie, Uniwersytetarszawski

III.1.4
I.2.3

2. Dopisz do podanych wyrazów takie ich formy, w których „ch” wymieni się na „sz”.

śmiech –

piechota –

uciecha –

słuchać –

ucho –

brzuch –

duchota –

III.1.4
I.2.3

3. Wpisz „ch” lub „h”. W razie potrzeby skorzystaj ze słownika ortograficznego.

wa.....ać się, po.....wała, bła.....ostka,ronić,uragan,rzan,

.....amulec,ustka,eroiczny, dru.....bo.....ater,arakter,

.....mara,eroizm,uligan,ałwa,erbata,urmem

III.1.4
I.2.3

4. Utwórz łańcuch ortograficzny z co najmniej ośmiu wyrazów zawierających literę „ó”. Każdy następny wyraz zacznij od litery kończącej poprzednie słowo.

wróbel – lód –

.....

III.1.4
I.2.3

5. Uzasadnij użycie liter „ó”, „u”.

góra –

ówczesny –

wśród –

spółka –

wtórny –

Sienkiewiczówna –

pocztówka –
zasuwka –
koszykówka –
szanuje –

6. Dopisz do podanych wyrazów ich formy, w których „ó” wymienia się na „o”, „a” lub „e”.

utwór –
ósmy –
naród –
znów –
pozór –
twórca –
odwróci –
szósty –
przewrót –
siódmy –

7. Podaj po dwa przykłady na pisownię „rz” po spółgłoskach.

p –
b –
d –
t –
k –
g –
w –
j –
ch –

8. Do podanych wyrazów dopisz inne ich formy uzasadniające pisownię „ż”.

krążyć –
zwyciężyć –
przeciążenie –
prerażenie –
służyć –
poważnie –
wyrażenie –
stożek –
leżeć –

III.1.4
I.2.3

III.1.4
I.2.3

III.1.4
I.2.3

bieżnia –
twarożek –
jeżdżenie –
obrzeże –
ostrzeżenie –
wstążka –
papużka –
drążek –
bliżej –

**III.1.4
I.2.3**

9. Uzasadnij użycie „rz” i „ż” w podanych wyrazach.

bliżej –
grzech –
stolarz –
młodzież –
zamrożony –
branża –
witraż –
drużyna –
karze –
każe –
zróbże –
żądać –
rządzić –
wzgórze –
mosiężny –
krawężnik –
rzetelny –
odzież –
ujrzyć –
chrząszcz –

**III.1.4
I.2.3**

10. Napisz razem lub osobno.

(przede) wszystkim	(na) reszcie
(co) dzień	(po) południu
(na) razie	(po) kolei
(w) bród	(po) środku

(co) prawda
 (z) powodu
 (w) dal

(przed) dzień
 (co) dziennie
 (za) pewne

11. Zapisz poprawnie nazwy odcieni kolorów.

Kolor	blado	ciemno	jasno	jaskrawo
zielony				
niebieski				
żółty				
różowy				
pomarańczowy				

III.1.4
I.2.3

12. Popraw wypowiedzi Helmuta Oracabessa z powieści *Język Trolli* Małgorzaty Musierowicz.

My zapraszamy pana zdjąć płaszcz i gawędzić. Napijemy się dobrą herbatą.

.....

To jest dobra i najlepsza droga, dojdzenia do porozumienia.

Odrzućmy złych emocji.

.....

13. Popraw błędy. Odpowiedz, dlaczego podane zdania nie są poprawne.

Szedłszy ulicą, spotkali znajomego.

Idąc do szkoły, chciało mi się jeść.

Czytając książkę, rozboleła go głowa.

Wracając z wakacji, nasz ojciec zachorował.

Dochodząc do parku, rozszalała się wichura.

.....

III.1.4
I.2.3

III.1.4
I.2.3

14. Popraw błędy.

Przed domem bawiło się trzech dzieci.

W kolejce stoi pięć ludzi.

Bitwa pod Grunwaldem odbyła się 15. VII. 1410 r.

1. września rozpoczyna się rok szkolny.

W moim domu jest sześć drzwi.

Do drugiej klasy chodzi dwudziestu trzech uczniów.

Na wywiadówkę przyszło ośmiu rodziców.

W dwutysięcznym szóstym roku było piękne lato.

2003 10 24 to data urodzin mojej młodszej siostry.

15. Popraw błędy w zapisie zaimków.

Do szkoły przybyły nowe uczennice, każdy chciałby ich poznać.

Kogo to szalik?

Ciekawe, ile zawodników wygrało?

Oddaj wreszcie tę książkę.

Mi się tam bardzo podobało.

Te okno jest jeszcze brudne.

Poprosimy jego o radę.

Ania bardzo zmieniła się.

16. Na podstawie słownika poprawnej polszczyzny wskaż niewłaściwie użyte przyimki. Popraw błędy.

Mieszka na ulicy Kwiatowej.

Proszę wejść na poczekalnię.

Stoję za chlebem.
 Patryk był podobny z bratem.
 Woda wrze przy temperaturze 100°C.
 Narysował okrąg przy pomocy cyrkla.
 Mama Ani pracuje za kucharkę w szkole.
 Za czym ta kolejka tu stoi?
 Tata cały dzień chodził za butami.

2. Interpunkcja

1. Odpowiedz, kiedy stawia się przecinek. Dopisz obok spójników „tak” lub „nie”.

III.1.4

Czy przecinek stawiasz:

- przed spójnikami: *i, oraz, lub, albo, czy, ani, ni, tudzież?*
- przed spójnikami: *ale, lecz, czyli, dlatego, więc, toteż, zatem, a?*
- przed spójnikami powtórzonymi?

2. Wpisz podane spójniki do odpowiednich rubryk w tabeli.

III.1.4

i, oraz, więc, toteż, lub, albo, czy, zatem, jednak, ani, ni, ale, lecz, czyli

Spójniki, przed którymi stawiamy przecinek	Spójniki, przed którymi nie stawiamy przecinka

3. Wstaw brakujące przecinki.

III.1.4

Powiedziała prawdę i wyszła z pokoju.
 Nie przeczytał artykułu ale rozwiązał krzyżówkę.
 Zaczął padać deszcz więc nie poszli na spacer.
 Pojedziemy nad morze albo wybierzemy się w góry.
 Ala jest koleżeńska toteż ma wielu dobrych znajomych.
 Zawstydził się mocno oraz poczerwieniał.
 Deser wyglądał apetycznie lecz nie chciało mi się jeść.
 Spóźnił się zatem nie zdążył na poranny pociąg.
 Odżywił się zdrowo toteż żył długo.
 Na stole leżały zeszyty podręcznik kredki i długopis.
 Wszyscy chwalili jego długi mądry wykład.
 Z domu wyjechałem wczoraj wieczorem.
 Od jutra zaczynają się ferie ale nigdzie nie wyjeżdżam.
 Męczysz wzrok patrząc z bliska w telewizor.
 Rodzice przygotowując obiad dyskutowali zawzięcie.
 Tomek skończywszy studia został prawnikiem.
 Oglądał album ze zdjęciami przewracając powoli kolejne strony.
 Uczeń słuchając uwag nauczyciela spuścić głowę.

III.1.4

4. W podanych zdaniach brakuje znaków interpunkcyjnych. Dopisz je.

Oj te róże mają ostre kolce
Halo czy jest Adam
Ej panienko która godzina
Jejku jak się cieszę że cię widzę
Hola nie wolno tu wchodzić
Eh znowu przesadzasz
Hejże zaczniście pracować

III.1.4

5. Uzupełnij przecinkami myśli o ojczyźnie, patriotyzmie, historii.

Ojczyzna to wielki zbiorowy obowiązek. – Cyprian Norwid
Ojczyznę kochamy nie dlatego że jest wielka ale dlatego że nasza. – łacińska maksyma
Człowiek korzeniami musi tkwić w ojczystej ziemi a wzrokiem omiatać cały świat.
– George Santayana
Słusznie nazywamy ziemię matką skoro depczemy ją a ona nie przestaje rodzić.
– Dimitrios Kamburoglu
To każdy z was przyzna że miłe cudze kraje lecz miłsza ojczyzna. – Aleksander Fredro
Historia jest to również suma tego czego można było uniknąć. – Konrad Adenauer

I.2.1

6. Wyjaśnij, co oznacza używany w tekstach znak: [...].

III.1.4
I.2.3

7. Zastanów się, w których miejscach postawiłbyś znaki interpunkcyjne w wierszu Tadeusza Różewicza *Ojciec*. Jak nazywa się wiersz bez znaków interpunkcyjnych?

.....

.....

3. Praca ze słowem

III.2.3
I.2.3

1. Do wyrazu „pies” dopisz:

zdrobnienie –

zgrubienie –

wyrazy pokrewne –

synonimy –

znane związki frazeologiczne, np. zejść na psy:

III.2.3
I.2.3

2. Zapisz wyrazy bliskoznaczne do wyrazu „spór”.

.....

III.2.3
I.2.3

3. Do podanych wyrazów dopisz synonimy.

kobieta –

mężczyzna –

dziecko –

przyjaciół –
uczeń –
bohater literacki –

4. Do wyrazu „miłość” dopisz:

synonimy –
wyrazy pokrewne –
antonimy –

III.2.3
I.2.3

5. Do podanych wyrazów dopisz antonimy.

elegancki –
spontaniczny –
ponury –
chytry –
nieśmiały –
odważny –
wyrachowany –

III.2.3
I.2.3

6. Niektóre wyrazy mają kilka znaczeń. Odszukaj w słowniku języka polskiego, jakie znaczenie miały lub jeszcze mogą mieć poniższe wyrazy.

miesiąc –
kosa –
wesele –
ćma –
stolec –

I.3.2
I.2.3

7. Wyraz „babka” to homonim. Podaj jego znaczenia.

.....
.....

I.3.2

8. Wyjaśnij znaczenie homonimów.

hart – chart
marzę – mażę
krzyk – kszyc
rzuć – żuć
karze – każe
morze – może
tuż – tusz
tępo – tempo

I.3.2

I.3.3
I.2.3

9. Do podanych wyrazów dopisz ich łagodniejsze odpowiedniki, czyli eufemizmy.

sklerotyk –	jędza –
tchórz –	stary –
dewotka –	grubas –
cherlak –	kraść –
sknera –	stara panna –

I.3.3
I.2.3

10. Zwróć uwagę na język utworu Bolesława Leśmiana *Dusiołek*. Wypisz przykłady wyrazów, które nie pasują do utworów lirycznych. Z jakiego języka pochodzą? Jaki był cel wprowadzenia tego typu wyrazów?

.....

.....

.....

4. Frazeologia

I.2.3
I.3.3

1. Oto objaśnienia niektórych archaizmów. Na podstawie odpowiedniego słownika podaj, w jakich związkach frazeologicznych one występują.

czambuł – zagon tatarski
rozpuk – pęknać
sedno – bolesne miejsce wskutek otarcia od kulbaki (siodła)
mańka – lewa ręka
związki frazeologiczne:

.....

.....

.....

I.2.3
I.3.3

2. Wskaż w związkach frazeologicznych archaizmy i je podkreśl. Na podstawie słowników podaj ich znaczenie.

łut szczęścia –

dobrać się jak w korcu maku –

nie wart funta kłaków –

dobry żart tynfa wart –

III.2.4

3. Uzupełnij luki przymiotnikami wybranymi spośród podanych. Wyjaśnij znaczenie powstałych wyrażen

czarny, dziennikarska, biały, domowa
..... charakter

kaczka

.....

.....

kura

..... kruk

4. Podziel związki frazeologiczne na zwroty, wyrażenia i frazy.

dom – biały dom; być gościem w domu; czuć się (poczuć się) jak u siebie w domu; czynić honory domu; ktoś jest w domu; dom wariatów, domek z kart

zwroty –

wyrażenia –

frazy –

III.2.4

5. Do podanych sformułowań dopisz związki frazeologiczne o tym samym znaczeniu.

być komuś ciężarem –

ktoś przepadł bez wieści –

dać się oszukać –

zamilknąć w porę, powstrzymać się od powiedzenia czegoś –

miesiąc małżeństwa –

kompletny chaos, bałagan –

III.2.4

6. Przeczytaj przysłowia tematycznie związane z rodziną. Odpowiedz, jak rozumiesz ich treść. Czy zgadzasz się z ich przesłaniem? Uzasadnij swoje odpowiedzi.

Matka

Jaka mać, taka nać.

Matka dzieci jedną jagodą obdzieli.

Nigdy z głowy nie wyhuczy, czego matka raz nauczy.

U swojej matki każdy gładki.

Ojciec

Bóg się takim brzydzi, kto się ojca wstydzi.

Jak ty z ojcem, tak z tobą syn postąpi.

Ojcowska łagodność syna psuje.

Dzieci

Dzieci najlepsze, gdy śpią.

Kto dziecko chwali, ten matkę po sercu głaszcze.

Małe dzieci – mały kłopot, duże dzieci – duży kłopot.

III.2.4

7. Wyjaśnij podane frazeologizmy.

aniotek z różkami –

anioł nie człowiek –

anioł w ludzkim ciele –

spać jak anioł –

III.2.4

anielska cierpliwość –
anielski spokój –

III.2.4

8. Wyjaśnij, jak rozumiesz podane niżej przysłowia i aforyzmy.

Przyjaciela trudno znaleźć, a prędko go stracić można.

.....
.....

Dla przyjaciela nowego nie opuszczaj starego.

.....
.....

Przyjaciół to ktoś, kto przychodzi, gdy inni odchodzą.

.....
.....

Solą życia jest przyjaźń – przyjaźń okrasą życia.

.....
.....

III.2.4

9. Do podanych związków frazeologicznych dopisz związki o znaczeniu podobnym i przeciwnym.

pasuje jak pięść do nosa

– podobny

– przeciwny

mówić bez ogródek

– podobny

– przeciwny

idzie jak po maśle

– podobny

– przeciwny

III.2.4

10. Określ, o kim powiesz:

ma dwie lewe ręce –

urodził się w czepku –

pali za sobą mosty –

w gorącej wodzie kąpany –

milczy jak grób –

ma czarne myśli –

myśli o niebieskich migdałach –

ma złote serce –

ma węża w kieszeni –

gra pierwsze skrzypce –
szuka dziury w całym –
chodząca encyklopedia –
gruba ryba –

11. Wyjaśnij znaczenie związków frazeologicznych.

III.2.4

błędne koło –
dmuchać na zimne –
odprawić z kwitkiem –
pocztą pantoflową –
pocałować klamkę –
suszyć komuś głowę –
wilczy bilet –

5. Budowa zdania

1. W formie równoważników zdań utóż plan wydarzeń noweli Bolesława Prusa *Kamizelka*.

I.3.6

.....
.....
.....
.....
.....

2. Wyodrębnij w wypowiedzeniach części składowe. Określ, z czego są zbudowane. Jaka matka, taka córka.

I.3.6

.....
Pójdę na spacer albo poczytam książkę.

.....
Niebo się chmurzy, więc będzie deszcz.

.....
Kto pyta, nie błądzi.

.....
To ten człowiek, którego szukałem.

.....
Tak pisz, aby cię zrozumiano.

.....
Chętnie czytam powieści przygodowe, ale lubię też książki historyczne.

.....

I.3.6

3. Nazwij zdania. Narysuj ich wykresy.

Koleżanka przyniosła rogale i dała je nam.

Oddałbym ci zeszyt, ale zapomniałem go przynieść.

Pojedziemy na narty albo zostaniemy w domu.

Zaspałam, więc nie zrobiłam zakupów.

Był zmęczony, więc położył się wcześniej spać.

Dzieci zjeżdżały na sankach oraz lepiły bałwana.

Podczas wędrowki po górach zmarzłem, ale nie zachorowałem.

I.3.6

4. Dokonaj rozbioru logicznego i gramatycznego zdań.

Mój kolega zaproponował innym uczniom wspólny wyjazd nad morze.

Zeszyt Michała jest prowadzony bardzo starannie.

Mimo bólu zęba, Maciej poszedł na trudną klasówkę z geografii.

Zadanie z matematyki odrobił solidnie.

Uczniowie są zaniepokojeni postawą swojej koleżanki.

Pierwszaki robiły kolorowe zabawki z papieru.

Wczoraj na urodziny dostałam trzy czerwone róże i pluszową maskotkę.

Kasia i jej koleżanka odwiedziły samotną kobietę potrzebującą pomocy.

Na zebraniu zapowiedziano wprowadzenie nowego regulaminu szkolnego.

5. Utwórz zdania złożone współzrędnie. Użyj spójników: ale, jednak, albo, zatem, więc.

I.3.6
III.2.7

Chmurzy się. Będzie deszcz.

Jola założyła nowe buty. Nikt ich nie zauważył.

Posłucham muzyki. Wyjdę na spacer z koleżanką.

Nauczyciel tłumaczył zadanie. Nikt go nie słuchał.

Pada deszcz. Wszyscy otwierają parasole.

6. Dokończ zdania tak, aby były złożone współzrędnie.

I.3.6
III.2.7

– łączne

Karol czyta

– rozłączne

Karol czyta

– przeciwstawne

Karol czyta

– wynikowe

Karol czyta

V. TWORZENIE WYPOWIEDZI

1. Komunikacja

III.1.6

1. SMS, e-mail, czat czy blog to elektroniczne środki przekazywania informacji. Jakie dostrzegasz zagrożenia wynikające z korzystania z nich?

III.1.6

III.1.7

2. Jakie zasady powinny być przestrzegane przez osoby korzystające z form komunikacji wymienionych w poleceniu 1.?

III.1.5

3. Porozmawiajcie o roli internetu czy roli telefonów komórkowych w waszym życiu. Czy stanowią już zagrożenie dla normalnego funkcjonowania w rodzinie? Weźcie pod uwagę rolę rozmowy z najbliższymi w XXI wieku.

III.1.5

III.1.6

4. Czy wiesz, na czym polega kultura dyskusji? Przeczytaj poniższy fragment i powiedz, do jakich ważnych zasad nawiązuje.

Nieodzownym elementem rozmowy jest słuchanie. Godna zapamiętania wydaje się myśl greckiego filozofa Zenona z Kition: „Natura dała nam jeden język, a dwoje uszu, abyśmy słuchali dwa razy więcej, niż mówili”. Jeśli skupimy się i zastanowimy, do czego zmierza nasz interlokutor, co mówi, damy sobie szansę sensownej odpowiedzi. Słuchajmy więc i jednocześnie porównujemy myśl partnera z naszą wiedzą na ten temat. [...]

Rozmówcę, który nie słucha, można łatwo rozpoznać. Świadczą o tym przypadkowe skoki z tematu na temat, przerywanie kwestii partnera i przejmowanie inicjatywy na siłę, brutalne odcinanie końca wypowiedzi drugiej osobie. Jeśli ktoś robi tak, chociaż słucha, jest jeszcze gorzej, bo przed takim zachowaniem powinna powstrzymać go znajomość dobrych obyczajów. [...]

Zarówno w dyskusji, której przysłuchują się inni, jak i w codziennych prywatnych rozmowach bardzo często, niestety, brakuje woli wysłuchania drugiej strony. Wysłuchania i zastanowienia się nad tym, o co chodzi naszemu rozmówcy, jakie są jego reakcje. Prowadzi to do pseudodialogu polegającego na wygłoszeniu dwóch niezależnych monologów. Jeśli każdej ze stron chodzi wyłącznie o przedstawienie, a właściwie narzucenie swoich opinii, nie ma wymiany myśli, nie ma więc rozmowy. Rozmowa to rozważania: Ty myślisz tak, ja myślę inaczej. Każde z nas może mieć rację. Zastanówmy się razem nad naszymi sądami.

Maria Dolacka, *Zabawy z językiem polskim. Od słowa do rozmowy*, fragmenty

5. Na podstawie zacytowanego fragmentu napisz kilka zasad kulturalnego zachowania się podczas dyskusji.

III.1.6

III.1.7

6. Czy w waszym środowisku znajdują się osoby wykluczone przez społeczeństwo? Kto jest odpowiedzialny za taką sytuację? Zastanówcie się w klasie, w jaki sposób można to zmienić.

III.1.5

7. Co lepsze: książka czy ekranizacja? Wyraź swoją opinię.

III.1.5

8. „To dobrze, że jesteśmy w kratkę” – napisz twój głos w dyskusji na ten temat.

III.1.5

2. Krótkie formy wypowiedzi

1. Jakie relacje łączyły Basię z powieści Barbary Rosiek *Pamiętnik narkomanki* z dorosłymi? Oceń je. Potwierdź swoją wypowiedź fragmentami tekstu.

III.1.1

I.1.2

2. Wymień cechy, które twoim zdaniem powinien mieć autorytet. Napisz, kto jest dla ciebie autorytetem. Uzasadnij swój wybór.

III.1.1

III.1.1

3. Napisz krótki tekst, w którym przekonasz kolegę, że nie warto podpowiadać.

III.1.5

4. „Kochamy wciąż za mało i stale za późno” – czy zgadzasz się z tym stwierdzeniem? Uzasadnij swoją odpowiedź.

III.1.1

5. Przygotuj slogan, który będzie językową reklamą, na przykład twojej szkoły, ulubionego przedmiotu lub czasopisma dla młodzieży.

III.1.1

6. Napisz tekst reklamujący atrakcyjne zielone miejsce w twoich stronach.

III.1.1

III.1.5

7. Wiersz Jana Twardowskiego *O maluchach* mówi o dzieciach, które nie nudziły się w czasie kazania. Ułóżcie regulamin, w którym podacie w punktach, jak uczniowie powinni zachowywać się w szkole.

Wasz regulamin szkolny

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

8. Mały Książę rozpoczyna się dedykacją. Przeczytaj definicję dedykacji.

Dedykacja – poświęcenie komuś swego utworu, np. powieści, wiersza lub podarowanego przedmiotu, np. książki, stwierdzone odpowiednią wzmianką; także tekst na egzemplarzu książki napisany przez ofiarodawcę, a skierowany do obdarowanego.

Ułóż tekst dedykacji do książki, którą ofiarujesz swojej przyjaciółce z okazji urodzin.

III.1.1

9. Przypomnij sobie, co to jest mit i zapisz definicję tego pojęcia.

III.1.1

10. Poszukaj więcej informacji o Odyseuszu. Napisz notatkę do encyklopedii.

Odyseusz –

III.1.1

11. Zredaguj notatkę informacyjną, która będzie zawierała następujące informacje:

- Kto? uczeń X
- Co? przedstawił sposób rozwiązania kwestii przemocy w szkole
- Gdzie? na zebraniu samorządu szkolnego
- Kiedy? wczoraj
- Jak? podczas swego wystąpienia
- Dlaczego? wzrasta przemoc w szkole
- Z jakim skutkiem? pomysł skrytykowały kilku uczniów

III.1.1

III.1.2

12. Napisz ogłoszenie, w którym poinformujesz o uroczystości z okazji Dnia Babci. Zaprosz wszystkie babcie. Obok informacji o miejscu i czasie uwzględnij w ogłoszeniu program uroczystości.

III.1.1

III.1.2

III.1.1
III.1.2

13. Napisz ogłoszenie o mającym się odbyć w twojej miejscowości koncercie. Zdecyduj, kto wystąpi, kiedy i w jakim miejscu. Uwzględnij niezbędne informacje.

III.1.1
III.1.2

14. Ułóż zaproszenie na ślub. Pamiętaj o podaniu informacji, które powinny się znaleźć w zaproszeniu.

III.1.1
III.1.2

15. Przygotuj treść zaproszenia na uroczystość z okazji Dnia Matki.

III.1.3

16. Przygotuj listę pytań, które chciałbyś/chciałabyś zadać swojemu idolowi.

III.1.1
III.1.7

17. Przeprowadź wywiad z wybraną osobą. Ustal temat rozmowy i ułóż pytania. Skorzystaj z formuł grzecznościowych ułatwiających nawiązanie kontaktu z rozmówcą. Chciałbym/chciałabym zapytać, chciałbym/chciałabym się dowiedzieć, czy zechciałby pan odpowiedzieć na parę pytań, czy mogłaby pani wyrazić własne zdanie, ustosunkować się do...

Temat rozmowy:

Pytania:

18. Przypomnij sobie opowieść o Kainie i Ablu – streść ją w kilku zdaniach. Wyjaśnij znaczenie wyrażenia „kainowe piętno”.

III.1.1

19. Streść wybraną bajkę Ignacego Krasickiego w czterech zdaniach.

III.1.1

20. Przypomnij, na czym polega opis jako forma wypowiedzi pisemnej.

III.1.1
III.1.2

21. Opisz obraz *Upadek Ikara* Pietera Bruegla.

III.1.1
III.1.2

22. Którą z przygód Odysa prezentuje zamieszczony obok obraz? Opisz dzieło.

III.1.1
III.1.2

Herbert James Draper, *Odysseusz i syreny* (1909)

3. Dłuższe formy wypowiedzi

III.1.1
III.1.2

1. Opisywać można także ludzi. Opisz wygląd swoich domowników.

III.1.1
III.1.2

2. Przedstaw życzliwie bliską ci osobę. W swojej wypowiedzi uwzględnij jej wygląd, zainteresowania, zajęcia, sposób spędzania wolnego czasu, w jaki sposób troszczy się o siebie, rodzinę itd.

III.1.1

3. Opisz siebie, uzupełniając poniższy kwestionariusz.

Mój wygląd

Interesuję się

Przyjaźnię się z

Mój ulubiony film

Moja ulubiona książka

Chętnie słucham

Ulubiony kwiat

Ulubiony deser

Moje uzdolnienia to

Do największych swoich sukcesów zaliczam

III.1.1

4. Zastanów się, co wiesz o osobie, z którą siedzisz w ławce. Opisz tę osobę, uzupełniając poniższy kwestionariusz.

Jej wygląd

Interesuje się

Przyjaźni się z

Jej ulubiony film/książka

Chętnie słucha

Ulubiony kwiat

Ulubiony deser

Jej uzdolnienia to

Za największe swoje sukcesy uznaje

5. Odpowiedz, jak rozumiesz stwierdzenie, że podstawową funkcją opisu przeżyć wewnętrznych jest ekspresywność.

III.1.2

6. Napisz kartkę z pamiętnika „Mój szczęśliwy dzień”. Do swojej wypowiedzi wprowadź opis przeżyć wewnętrznych.

III.1.1

III.1.2

7. Podkreśl w tekście na zielono cechy charakteru nazwane wprost, a na czerwono te cechy, które zostały opisane.

III.2.11

Pierwsza dekada znaku to stuprocentowy Wodnik – inteligentny, błyskotliwy, często buja w obłokach. Walczy o wolność. Bezinteresownie wspiera skrzywdzonych. Druga dekada znaku to połączenie Wodnika z Bliźniakiem. To wszechstronny i elastyczny, ale i praktyczny Wodnik. Ceni sobie niezależność i wolność, ma zdolności przystosowawcze. Trzecia dekada znaku to Wodnik z dodatkiem cech Wagi. Idealista, oderwany od rzeczywistości, nie zawsze wykorzystuje swoje wielkie zdolności. Wierny przyjaciel, gotowy do poświęceń. Wodnik nie jest do końca szczery, gdy mówi, że miłość to nic poważnego, naprawdę bardzo cierpi przy rozstaniu. Jak z nim rozmawiać? – Budząc jego ciekawość. Jak go rozszyfrować? – Wyłapując wszystkie jego kompleksy i pomagając mu się od nich uwolnić. Należy się z nim zaprzyjaźnić, docenić jego walory intelektualne i uduchowienie. Zaoferować pomoc, jeśli jest do tego płaszczyzna. Zamiast kwiatów podarować program komputerowy albo książkę. Zabrać na wystawę, koncert czy do klubu dyskusyjnego. Lubi wolność, nie znosi zazdrości i krytyki.

Nauczyciel	
cechy	cytaty potwierdzające

10. Napisz wstęp do opowiadania na temat „Nowi mieszkańcy w moim domu”.

III.1.1

11. Ułóż opowiadanie z dialogiem o sytuacji, podczas której bohater zachował się rycersko. Wydarzenia umieść w czasach współczesnych.

III.1.1

III.1.2

Handwriting practice lines consisting of 30 horizontal dotted lines.

VI. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY

II.2.7

1. Na podstawie poniższych informacji udowodnij, że *Bogurodzica* łączy cechy pieśni religijnej i modlitwy.

Pieśń religijna – utwór słowno-muzyczny wyrażający przeżycia religijne, często w formie zwrotu do Boga.

Modlitwa – przeżycie osoby religijnej polegające na zwróceniu myśli ku istocie boskiej w nastroju uwielbienia, dziękczynienia, prośby; wypowiedź religijna będąca indywidualnym lub zbiorowym zwrotem do Boga.

II.2.7

2. Przypomnij sobie bajki Ignacego Krasickiego. Obok każdego tytułu zapisz, jaki to rodzaj bajki: epigramatyczna czy narracyjna.

Wstęp do bajek Dewotka

Mądry i głupi Malarze

Pan i pies Jagnię i wilcy

II.2.9

3. Przypomnij sobie cechy komedii i znajdź je w *Zemście*. Swoje spostrzeżenia zapisz w punktach.

Zemsta to komedia, gdyż

II.2.7

4. Na podstawie treści książki J.R.R. Tolkiena *Hobbit* wymień cechy powieści fantasy.

II.2.5

5. Odpowiedz, czy we fraszce *Na lipę* występuje średniówka. Uzasadnij odpowiedź.

6. Na ile części można podzielić *Hymn o miłości*? Nadaj wyodrębnionym częściom tytuły.

II.2.5

7. Z opisu dworu w Soplicowie z *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza wypisz dziesięć epitetów i określ ich rolę.

II.2.4

epitety:

rola epitetów:

8. Z fraszki *Na dom w Czarnolesie* Jana Kochanowskiego wypisz podane środki stylistyczne, a następnie określ, jakie rymy występują w utworze.

II.2.4

apostrofa:

epitety:

wyliczenia:

rodzaj rymów:

9. Z wiersza Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego *Spotkanie z matką* wypisz kilka przykładów:

II.2.4

epitetów:

porównań:

pytań retorycznych:

anafor:

10. Jeśli chcesz kogoś opisać i zależy ci na wzmocnieniu danego określenia, możesz użyć porównań. Wyjaśnij, jak rozumiesz podane porównania.

II.2.4

chudy jak patyk –

uparty jak osioł –

silny jak Herkules –

biedny jak mysz kościelna –

samotny jak kołek –

nudny jak flaki z olejem –

ma serce jak kamień –

czerwony jak burak –

II.2.4

11. Jakie środki stylistyczne zostały użyte w wierszu Tadeusza Różewicza *Ojciec* do ukazania rodzica? Wypisz przykłady i nazwij je.

II.2.4

12. Do podanych wyrazów dopisz peryfrazy (omówienia).

maj –

tęcza –

starość –

serce –

słonecznik –

II.2.4

13. Nazwiska wybitnych Polaków zastąp peryfrazami.

Adam Mickiewicz –

Wisława Szymborska –

Mikołaj Kopernik –

Fryderyk Chopin –

Jan Paweł II –

II.2.4

14. Z *Hymnu o miłości* Świętego Pawła wypisz anafory.

II.2.4

15. Na podstawie dostępnych źródeł informacji podaj, co symbolizuje:

jaskółka –

serce –

waga –

lilia –

II.2.4

16. Odszukaj w Biblii przykłady potwierdzające, że liczba siedem jest liczbą symboliczną.

II.2.4

17. Wędrówka Odysa pojawia się w wielu utworach. Co według ciebie może ona symbolizować?

18. W *Odysei* Homera występuje między innymi Penelopa, która do dziś jest symbolem wierności małżeńskiej. Co spowodowało, że zasłużyła na takie określenie? Odpowiedz na podstawie poniższych informacji.

Penelopa (gr. *Pênelopê*) – postać w *Odysei*, żona Odyseusza uważana za wzór małżeńskiej wierności, gdyż 20 lat czekała na powrót męża z wojny trojańskiej, mimo napastliwych zalotów innych mężczyzn. Obiecała, że wyjdzie za mąż za któregoś z nich, kiedy utka śmiertelny całun dla Laertes, swego teścia. Jednak każdej nocy pruć to, co utkła w dzień. Urodziła Odyseuszowi syna Telemacha.

19. Zapisz pytania do krzyżówki wyjaśniające podane pojęcia.

1.	P	O	R	Ó	W	N	A	N	I	E
2.	E	P	I	T	E	T				
3.	S	T	R	O	F	A				
4.	A	P	O	S	T	R	O	F	A	
5.	P	R	Z	E	N	O	Ś	N	I	A
6.	W	E	R	S						
7.	S	Y	M	B	O	L				
8.	Z	W	R	O	T					

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

20. Ułóż plan ramowy i szczegółowy do tekstu Jana Parandowskiego *Przygody Odyseusza*.
plan ramowy

II.2.4
II.4.2

II.2.4

II.2.1

plan szczegółowy

II.1.1

21. Parafraza to swobodna przeróbka utworu literackiego. Sparafrazujcie dowolny utwór literacki.

II.2.6

22. Przeczytaj poniższą definicję i określ, który z wierszy Jana Twardowskiego (*O maluchach* czy *Do moich uczniów*) jest przykładem liryki inwokacyjnej.

Liryka inwokacyjna – utwory liryczne, w których podmiot zwraca się do jakiegoś adresata, wyraźnie określonego lub domyślnego, a może nim być osoba, grupa osób, uosobione pojęcie itd.

S. Sierotwiński, *Słownik terminów literackich*, Wrocław 1986.

II.2.2

23. We fraszce *Na lipę* J. Kochanowskiego podmiotem lirycznym jest

II.2.2

24. Co można powiedzieć o podmiocie lirycznym wypowiadającym się w *Trenach* Jana Kochanowskiego?

II.2.2

II.4.2

25. Odpowiedz, w jaki sposób mówi o uczuciach podmiot liryczny utworu Haliny Poświatowskiej *Jestem Julią*...

26. Wskaż w *Hobbitcie* J.R.R. Tolkiena słowa ujawniające narratora. Do kogo się zwraca? Jaki to ma wpływ na czytelnika?

II.2.3

27. Ustal, jaki rodzaj narracji występuje w powieści Hanny Ożogowskiej *Koleżanki*. Uzasadnij swoją odpowiedź.

II.2.3

28. Opisz świat przedstawiony w opowiadaniu Sławomira Mrożka *Wina i kara*.

II.1.1

29. Określ elementy świata przedstawionego tekstu Leszka Kołakowskiego *Jak szukaliśmy Lailonii*.

II.2.1

czas wydarzeń:

miejsce wydarzeń:

bohaterowie:

30. Wymień cechy charakteru bohaterów utworu *Jak szukaliśmy Lailonii*.

II.2.2

31. Ustal elementy świata przedstawionego w lekturze *Mały Książę*.

II.2.1

miejsce akcji:

czas akcji:

czas fabuły:

32. Kim jest bohater utworu *Mały Książę*?

II.2.2

33. Przypomnij biblijny opis stwarzania świata. Przeczytaj poniższy tekst, a potem odpowiedz, co łączy go z opisem z *Księgi Rodzaju*. Wskaż, czym się różnią te teksty.

Garncarz z gliny lepi garnki i dzbany. Bóg jak wielki garncarz ulepił z mułu ziemi pierwszego człowieka. Tchnął w jego usta oddech i dał mu imię Adam, czyli człowiek.

Pokochał Bóg człowieka. Dlatego osadził go we wspaniałym ogrodzie pełnym pięknych drzew dających smaczne owoce. W rajskim ogrodzie. Na samym środku raju zasadził drzewo wiadomości dobrego i złego. W tym jednym drzewie krążyły soki dobra i zła. Raj

II.2.10

przecinała wielka rzeka rozdzielająca się na cztery tak samo potężne odnogi. Wody tych rzek toczyły płytki złota i drogie kamienie. Ukazał Bóg człowiekowi piękno raju i rzekł:

– Strzeż tego ogrodu. Z każdego drzewa możesz jeść owoce, tylko z jednego drzewa, z drzewa wiadomości dobrego i złego, nie jedz, bo jeśli zjesz jego owoc, umrzesz.

Żył Adam w raju. Przechadzał się między wspaniałymi drzewami i zrywał z nich owoce. Był jednak smutny. Nie umiał się śmiać.

Zobaczył to Pan Bóg i pomyślał, że człowiek jest samotny. Dlatego jest mu smutno. Nikt nie lubi być sam. A może by tak napętnić raj zwierzętami i ptactwem? Patrząc na nie, Adam się rozweseli.

I przyprowadził Bóg do Adama zwierzęta. Prowadził je po kolei, wszystkie, jakie żyły na ziemi. Tyle było tam głów, łap, rogów, pazurów, skrzydeł, piór, ogonów i dziobów, ile pomysłów miał Pan Bóg, kiedy je stwarzał. Wszystkie podchodziły, podpełzały, podpływały, podfruwały do Adama, a on nadawał im imiona. Bo coś z tego, że były, jeżeli nie wiadomo było, jak je nazwać? Dopiero imię sprawia, że coś istnieje naprawdę. Wielka to była robota. Adam był bardzo zajęty i nie miał czasu na nic innego.

Trzeba stworzyć mu kogoś do pomocy – pomyślał Bóg.

Pewnego dnia, kiedy zmęczony Adam położył się w miękkiej trawie na ziemi, Pan Bóg spuścił na niego mocny sen. Gdy Adam spał twardo, Bóg wyjął z jego ciała jedno żebro i zasklepił ciałem miejsce po nim. A z żebra Adamowego uczynił kobietę.

Adam zbudził się i zobaczył przed sobą kogoś podobnego do siebie, zobaczył kobietę. Dotknął miejsca, które Bóg otworzył, aby wyjąć żebro. Zrozumiał, że niewiasta powstała z jego kości.

Anna Kamieńska, *Pierwsi ludzie w raju*, fragment utworu *Książka nad książkami*

II.2.2

34. Przygotuj się do charakterystyki porównawczej głównych bohaterów *Zemsty*. W tym celu wybierz i wpisz odpowiednie informacje o bohaterach do tabeli. Sprawdź również w słowniku, co oznaczają słowa „cześnik” i „rejent”.

Cześnik Raptusiewicz	Rejent Milczek

cześnik –

rejent –

Słownictwo: ojciec Wacława, stryj i opiekun Klary, stary kawaler, wdowiec, kiedyś pracował w sądownictwie, nie posiada żadnego majątku, właściciel połowy zamku, zamożny, pozorny właściciel połowy zamku, porywczy, mało inteligentny, małomówny, flegmatyczny, gwałtowny, otwarty, fałszywie pobożny, chciwy, obłudny, gaduła, powolny, zrównoważony, inteligentny, opanowany, sprawia wrażenie człowieka wykształconego, gościnny, szczerzy, chwali się swoją żołnierską przeszłością, działa podstępnie, porywczy, bezwzględny wobec swojego dziecka, bezlitosny, awanturnik

35. W tekście powieści A.C. Doyle'a *Przygody Sherlocka Holmesa* znajdź potwierdzenie, że Sherlock Holmes i doktor Watson to postaci kontrastowe.

I.1.2

36. Wypisz z *Krzyżaków* Henryka Sienkiewicza przykładowe postaci fikcyjne i historyczne.

I.1.2

Postaci fikcyjne	Postaci historyczne

37. Podaj przykłady wydarzeń fikcyjnych i historycznych w *Krzyżakach*.

I.1.2

Wydarzenia fikcyjne	Wydarzenia historyczne

38. Oto przykładowe sceny oparte na komizmie sytuacyjnym. Wyjaśnij, na czym polega ich śmieszność.

II.3.1

oświadczyły Papkina Klarze –

pisanie skargi przez Rejenta –

pisanie testamentu przez Papkina –

39. Wyjaśnij znaczenie przytoczonych myśli.

Najważniejsze jest, aby gdzieś istniało to, czym się żyło: i zwyczaje, i święta rodzinne, i dom pełen wspomnień. Najważniejsze jest, by żyć dla powrotu.

Antoine de Saint-Exupéry

II.3.1

Szukając swego miejsca, człowiek objeżdża cały świat, i znajduje je, powróciwszy do domu.

George Moore

.....
.....

II.4.2 40. Jaka powinna być prawdziwa miłość? Wypisz jej cechy na podstawie *Hymnu o miłości*.

.....
.....
.....

II.2.10 41. Wymień znane ci z literatury pary zakochanych.

.....
.....
.....
.....

II.2.1
I.1.2 42. Określ czas i miejsce akcji utworu Adama Mickiewicza *Dziady*, cz. II. Następnie wypisz jego bohaterów, dzieląc ich na postaci rzeczywiste i fantastyczne.

czas:

miejsce:

bohaterowie utworu:

– postaci rzeczywiste:

.....

– postaci fantastyczne:

.....

II.3.1 43. Wymień funkcje Guślarza.

.....
.....

II.2.4 44. Uzupełnij zdanie:

Nastrój dramatu jest,

ponieważ

.....

II.2.4 45. Dlaczego pojawienie się widma dziedzica wywołuje nastrój grozy?

.....

.....
.....

46. Jak żył i jak postępował dziedzic? Przytocz odpowiednie cytaty.

I.1.2

47. Kto i za co oskarża okrutnego pana?

I.1.2

48. Uzupełnij tabelę dotyczącą *Dziadów* Adama Mickiewicza.

II.4.2

Znaczenie moralne dramatu	
Nauka – wskazówki duchów	Prawdy moralne
<i>Kto nie doznał goryczy ni razu, Ten nie dozna słodyczy w niebie</i>	
<i>Bo kto nie był ni razu człowiekiem, Temu człowiek nic nie pomoże</i>	
<i>Kto nie dotknął ziemi ni razu, Ten nigdy nie może być w niebie</i>	

W pełni człowiekiem jest ten, kto:

49. Przypomnij sobie wędrówkę Małego Księcia po planetach i udowodnij, że obnaża ona przywary dorosłych. W tym celu uzupełnij tabelę.

II.4.1

Numer planety	Kto ją zamieszkiwał?	Jakie przywary zostały ukazane?
planeta pierwsza		
planeta druga		
planeta trzecia		
planeta czwarta		
planeta piąta		
planeta szósta		

50. Planeta siódma to Ziemia. Jaki związek z nią mają wizyty na poszczególnych planetach?

II.4.1

II.3.1

51. Co zrozumiał Mały Książę po rozmowie z lisem? Wypisz sekret, który przekazał mu lis.

II.4.2
II.3.1

52. *Mały Książę* to opowieść o poszukiwaniu przyjaciela. Mądry lis uczy Małego Księcia rytuału przyjaźni. Wypowiada bardzo ważną wskazówkę: *Oswoić* znaczy *stworzyć więzy*. Wyjaśnij swoimi słowami, jak rozumiesz słowa lisa.

II.3.1

53. Jaki wpływ na Małego Księcia miała wizyta w ogrodzie pełnym róż?

II.3.1
II.3.2

54. Jakie jest przesłanie utworu Leszka Kołakowskiego *Jak szukaliśmy Lailonii*? Przeczytaj notkę biograficzną autora w dostępnym ci źródle informacji.

II.3.2
II.3.1

55. Przeczytaj wiersz Haliny Poświatowskiej *Jestem Julią...*, a następnie informacje biograficzne o poetce. Zastanów się i napisz, w jaki sposób znajomość biografii poetki wpływa na interpretację utworu.

Halina Poświatowska (z domu Myga) urodziła się w 1935 r. w Częstochowie. Całą okupację mieszkała w rodzinnym mieście. W wieku 10 lat zachorowała na ciężką anginę, której powikłaniem było zapalenie stawów. Choroba była na tyle ciężka, że przyszła poetka przeleżała pół roku w łóżku, konsekwencją tej choroby była wada serca. Przez kilka lat z przerwami Poświatowska przebywała w szpitalach, ale znacząca poprawa stanu zdrowia nie nastąpiła. Na jej przyszłe życie miał wpływ pobyt w sanatorium, gdzie poznała malarza Adolfa Poświatowskiego, który był również nieuleczalnie chory na serce. W wieku 19 lat wyszła za niego za mąż. W dwa lata później Adolf umarł.

Jej debiut książkowy spotkał się z życzliwym przyjęciem przez krytyków. Jednak sukcesowi literackiemu towarzyszyło pogorszenie stanu zdrowia poetki. Dawano jej rok życia. Dzięki pomocy Polonii amerykańskiej Poświatowska mogła przyjechać do USA w 1958 roku i w Nowym Jorku przejść długą, zakończoną sukcesem, operację serca. Po rekonwalescencji zaczęła się starać o stypendium w USA. Po otrzymaniu pomocy w 1959 roku podjęła studia w Smith College. W 1961 roku wróciła do Polski i kontynuowała studia na Uniwersytecie Jagiellońskim, a po ukończeniu ich w 1963 – objęła asystenturę na Wydziale Filozoficzno-Historycznym.

W 1966 roku pojechała do Paryża. Po powrocie znowu wystąpiły problemy z sercem. Została ponownie zoperowana, lecz po ośmiu dniach zmarła.

II.2.11

56. Obraz Williama Blake'a pokazuje Boga jako budowniczego świata. Odpowiedz, co o tym świadczy.

William Blake, *Stworzenie świata* (1793)

II.2.11

57. Jakie momenty z mitu o Dedalu i Ikarze zostały przedstawione na poniższych obrazach?

Antoon van Dyck, *Dedalus i Ikar*

Jacob Peter Gowy według Rubensa, *Upadek Ikar*a (XVII w.)

This image shows a full page of blank primary-ruled paper. It features ten sets of horizontal lines, each consisting of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line, providing a guide for letter height and placement. The paper is otherwise completely blank, with no text or markings.

[illegible]

INDEKS HASEŁ

A

anafora 69, 70
antonim 33, 49
archaizm 50

B

bajka 68
biografia 10, 11, 78
bohater 73

C

charakterystyka 64, 74
czasownik 18–19

D

dedykacja 59
dopełnienie 38–39
dramat 76–77

E

epitet 69
eufemizm 50

F

fantasy 68, 73
fraszka 68, 69, 72
frazelogizm 41, 50–53

H

homonim 49

I

imiestwów 20–22, 33

K

komedia 68,
komizm 75

L

liczebnik 25–28

M

mit 6, 59

N

narrator 73
notatka 59

O

obraz 61, 79–80
ogłoszenie 59–60
okolicznik 39–41
opis 61–63
opowiadanie 65–66, 73
orzeczenie 35–36

P

parafraza 72
partykuła 31–33
peryfraza 70
podmiot 34–35
podmiot liryczny 25
porównanie 69
przydawka 37
przyimek 30, 31, 46–47
przymiotnik 24–25, 32, 50–51
przystawie 52
przystówek 29–30, 32

R

reklama 58
rzeczownik 22–24

S

spójnik 31, 47, 55
streszczenie 61
symbol 70
synonim 48, 49

W

wykrzes zdania 54–55
wykrzyknik 30–31,
wyrażenie przymkowe 30
wywiad 60

Z

zaimek 28–29, 46
zaproszenie 60

Ś

środki stylistyczne 71
świat przedstawiony 73

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Bliżej słowa	GWO
strony							
Rozdział I stanowi zadania sprawdzające umiejętności uczniów z zakresu samodzielnego wyszukiwania informacji w różnych źródłach, korzystania ze słowników i zasobów bibliotecznych.							
I.1.	I.2.1. Samodzielnie dociera do informacji [...]						
I.2.	I.2.1.						
I.3.	I.2.1.						
I.4.	I.2.1.						
I.5.	I.1.2. Wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje [...]						
I.6.	I.2.1.						
I.7.	I.2.3. Korzysta ze słownika [...]						
I.8.	I.2.1.						
I.9.	I.2.3.						
I.10.	I.2.1. III.1.8. [...] Selektownie korzysta [...] z Internetu						
I.11.	I.2.1.						
I.12.	I.2.1. III.1.8.						
I.13.	I.2.1.						

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
I.14.	I.2.1. III.1.1. Tworzy spójne wypowiedzi [...] III.1.8.						
I.15.	I.2.1.						
I.16.	I.2.1. III.1.8.						
I.17.	I.2.1.						
I.18.	I.2.1.						
I.19.	I.2.3.						
I.20.	I.2.2. Stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych [...]						
I.21.	I.2.1.						
I.22.	I.2.2.						
I.23.	I.2.1.						
I.24.	I.2.1.						
I.25.	I.2.3.						
I.26.	I.2.3.						
I.27.	I.2.1.						
I.28.	I.2.1.						
I.29.	I.2.1. III.1.8.						
I.30.	I.2.3.						

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
I.31.	I.2.1.						
I.32.	I.2.1.						
I.33.	III.1.8.						
I.34.	I.2.3.						
I.35.	I.2.1.						
I.36.	I.2.3.						
I.37.	I.2.1.						
I.38.	I.2.3.						
I.39.	I.2.1.						
I.40.	I.1.2.						
	I.2.3.						
I.41.	I.2.1.						
I.42.	I.1.3.						
I.43.	I.1.3.						
I.44.	I.1.6. Rozpoznaje wypowiedzi o charakterze [...] perswazyjnym						
I.45.	I.1.1. Odbiera komunikaty pisane, mówione [...]						
I.46.	I.1.2.						
I.47.	I.1.4. Odróżnia informacje o faktach od opinii						

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
I.48.	I.2.3.						
I.49.	III.1.8.						
I.50.	I.1.2.						
I.51.	I.2.3.						
I.52.	I.2.3.						
I.53.	I.2.3.						
I.54.	I.1.2.						
I.54.	I.2.3.						
I.55.	I.2.3.						
I.56.	I.2.3.						
I.57.	I.2.3.						
II.1.1.	Stosuje poprawne formy odmiany rzeczowników, czasowników [...], przymiotników, liczebników i zaimków [...]	12-14	43-46 83-84	74-75	236-249	19-23 28-29	240-243
II.1.2.	I.3.8. Odróżnia czasowniki dokonane i niedokonane [...]	12-14	43-46 83-84	74-75	236-249	19-23 28-29	240-243
II.1.3.	I.3.8.	12-14	43-46 83-84	74-75	236-249	19-23 28-29	240-243
II.1.4.	I.3.8. III.2.10.	12-14	43-46 83-84	74-75	236-249	19-23 28-29	240-243

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
II.1.5.	III.2.7. Przekształta części zdania pojedynczego w zdania podrzędne i odwrotnie, [...] konstrukcje strony czynnej w konstrukcje strony biernej i odwrotnie, [...] formy osobowe czasownika na imiestowy i odwrotnie [...]	12-14	43-46 83-84	74-75	236-249	19-23 28-29	240-243
II.1.6.	I.3.8.	12-14	43-46 83-84	74-75	236-249	19-23 28-29	240-243
II.1.7.	III.2.10.	12-14	43-46 83-84	74-75	236-249	19-23 28-29	240-243
II.2.1.	III.2.7.	122-124 151 161-162	116-118	77-79	236-249	*	240-243
II.2.2.	I.3.8.	122-124 151 161-162	116-118	77-79	236-249	*	240-243
II.2.3.	I.3.8.	122-124 151 161-162	116-118	77-79	236-249	*	240-243
II.2.4.	III.2.7.	122-124 151 161-162	116-118	77-79	236-249	*	240-243

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Bliżej słowa	GWO
II.2.5.	I.3.8.	122-124 151 161-162	116-118	77-79	236-249	*	240-243
II.2.6.	III.2.7.	122-124 151 161-162	116-118	77-79	236-249	*	240-243
II.2.7.	III.2.7.	122-124 151 161-162	116-118	77-79	236-249	*	240-243
II.2.8.	III.2.10.	122-124 151 161-162	116-118	77-79	236-249	*	240-243
II.2.9.	I.3.8.	122-124 151 161-162	116-118	77-79	236-249	*	240-243
II.3.1.	III.2.10.	9-10	152-156	139-141	224-229	58-60	240-243
II.3.2.	III.2.10. I.3.7. Odróżnia temat fleksyjny od końcówki	9-10	152-156	139-141	224-229	58-60	240-243
II.3.3.	III.2.10. I.3.7.	9-10	152-156	139-141	224-229	58-60	240-243
II.3.4.	III.2.10.	9-10	152-156	139-141	224-229	58-60	240-243
II.4.1.	I.3.3. Porządkuje informacje [...]	18-19	188-190	142-143	230-235	69-71	240-243

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	strony			WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
II.4.2.	III.2.10.	18-19	188-190	142-143	230-235	69-71	240-243			
II.4.3.	III.2.10.	18-19	188-190	142-143	230-235	69-71	240-243			
II.5.1.	III.2.10.	126-128 138-140 143-144 147	222-226	201-203	250-253	105-107	240-243			
II.5.2.	III.2.10.	126-128 138-140 143-144 147	222-226	201-203	250-253	105-107	240-243			
II.5.3.	III.2.10.	126-128 138-140 143-144 147	222-226	201-203	250-253	105-107	240-243			
II.5.4.	III.2.10.	126-128 138-140 143-144 147	222-226	201-203	250-253	105-107	240-243			
II.5.5.	III.2.10.	126-128 138-140 143-144 147	222-226	201-203	250-253	105-107	240-243			
II.5.6.	III.2.10.	126-128 138-140 143-144 147	222-226	201-203	250-253	105-107	240-243			

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	strony			WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
II.5.7.	III.2.10.	126-128 138-140 143-144 147	222-226	201-203	250-253	105-107	240-243			
II.5.8.	III.2.10.	126-128 138-140 143-144 147	222-226	201-203	250-253	105-107	240-243			
II.5.9.	III.2.10.	126-128 138-140 143-144 147	222-226	201-203	250-253	105-107	240-243			
II.5.10.	III.2.10.	126-128 138-140 143-144 147	222-226	201-203	250-253	105-107	240-243			
II.5.11.	III.2.10.	126-128 138-140 143-144 147	222-226	201-203	250-253	105-107	240-243			
II.5.12.	III.2.10.	126-128 138-140 143-144 147	222-226	201-203	250-253	105-107	240-243			

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
strony							
II.6.1.	III.2.10.	172-176	256-258	198-200	*	127-128 153-155	240-243
II.6.2.	III.2.10.	172-176	256-258	198-200	*	127-128 153-155	240-243
II.6.3.	III.2.10.	172-176	256-258	198-200	*	127-128 153-155	240-243
II.6.4.	III.2.10.	172-176	256-258	198-200	*	127-128 153-155	240-243
II.6.5.	III.2.10.	172-176	256-258	198-200	*	127-128 153-155	240-243
II.7.1.	III.2.10.	130-131	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.2.	III.2.10.	130-131	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.3.	III.2.10.	130-131	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.4.	III.2.10.	130-131	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.5.	III.2.10.	107-108	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.6.	III.2.10.	107-108	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.7.	III.2.10.	107-108	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
strony							
II.7.8.	III.2.9. Wykorzystuje wykrzyknik [...]	104	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.9.	III.2.10.	100	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.10.	III.2.10.	100	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.11.	III.2.9.	104 107-108	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.12.	III.2.9.	100 104	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.13.	III.2.8. Wprowadza do wypowiedzi partykuły [...]	109-110	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.14.	III.2.8.	102 109-110	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.15.	III.2.8.	109-110	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.16.	III.2.8.	102 109-110	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.17.	III.2.8. III.2.10.	18-19 109-110	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243
II.7.18.	III.2.8.	102 109-110	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	strony			WSiP Myśli i słowa	WSiP Bliziej słowa	GWO
II.719.	III.2.3. [...] Świadomie dobiera synonimy i antonimy [...]	109-110	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243			
II.720.	III.2.3. III.2.8. I.3.8.	163	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243			
II.721.	III.2.8.	163	287-290 318-322	142-143 252-253	254-274	169 179-180	240-243			
III.1.1.	I.3.5. Rozpoznaje [...] różne rodzaje podmiotów, orzeczeń, dopełnień, okoliczników oraz przydawkę [...]	185-186	*	*	284-286	236-237	304-309			
III.1.2.	I.3.5.	185-186	*	*	284-286	236-237	304-309			
III.1.3.	I.3.5.	185-186	*	*	284-286	236-237	304-309			
III.1.4.	I.3.5.	185-186	*	*	284-286	236-237	304-309			
III.1.5.	I.3.5.	185-186	*	*	284-286	236-237	304-309			
III.2.1.	I.3.5.	181-182	*	*	279-283	225-227	304-309			
III.2.2.	I.3.5.	181-182	*	*	279-283	225-227	304-309			
III.2.3.	I.3.5.	181-182	*	*	279-283	225-227	304-309			
III.2.4.	I.3.5.	181-182	*	*	279-283	225-227	304-309			
III.2.5.	I.3.5.	181-182	*	*	279-283	225-227	304-309			
III.2.6.	I.3.5.	181-182	*	*	279-283	225-227	304-309			
III.3.1.	I.3.5.	209-210	*	*	287-291	252	304-309			

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	strony			WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
III.3.2.	I.3.5.	209-210	*	*	287-291	252	304-309			
III.3.3.	I.3.5.	209-210	*	*	287-291	252	304-309			
III.3.4.	I.3.5. III.2.4.	209-210	*	*	287-291	252	304-309			
	Stosuje związki frazeologiczne [...]									
III.3.5.	I.3.5. III.2.4.	209-210	*	*	287-291	252	304-309			
III.4.1.	I.3.5.	187-189	*	*	292-295	260-261	304-309			
III.4.2.	I.3.5.	187-189	*	*	292-295	260-261	304-309			
III.4.3.	I.3.5.	187-189	*	*	292-295	260-261	304-309			
III.4.4.	I.3.5.	187-189	*	*	292-295	260-261	304-309			
III.4.5.	I.3.5.	187-189	*	*	292-295	260-261	304-309			
III.4.6.	I.3.5. III.2.4.	187-189	*	*	292-295	260-261	304-309			
III.5.1.	I.3.5.	201-203	*	*	296-299	283	304-309			
III.5.2.	I.3.5.	201-203	*	*	296-299	283	304-309			
III.5.3.	I.3.5.	201-203	*	*	296-299	283	304-309			
III.5.4.	I.3.5.	201-203	*	*	296-299	283	304-309			
III.5.5.	I.3.5.	201-203	*	*	296-299	283	304-309			
III.5.6.	I.3.5. III.2.4.	201-203	*	*	296-299	283	304-309			

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Bliżej słowa	GWO
IV.1.12.	III.1.4. I.2.3.						
IV.1.13.	III.1.4. I.2.3.						
IV.1.14.	III.1.4. I.2.3.						
IV.1.15.	III.1.4. I.2.3.						
IV.1.16.	III.1.4. I.2.3.						
IV.2.1.	III.1.4.		Rozdział IV.2. stanowią zadania sprawdzające wiedzę z zakresu interpunkcji uczniów, którzy przy ich rozwiązywaniu mogą posiłkować się słownikiem ortograficznym zawierającym zasady pisowni i interpunkcji.				
IV.2.2.	III.1.4.						
IV.2.3.	III.1.4.						
IV.2.4.	III.1.4.						
IV.2.5.	III.1.4.						
IV.2.6.	I.2.1.						
IV.2.7.	III.1.4. I.2.3.						
IV.3.1.	III.2.3. I.2.3.		Rozdział IV.3. stanowią zadania sprawdzające umiejętności uczniów posługiwania się słownikami: języka polskiego i wyrazów bliskoznacznych.				
IV.3.2.	III.2.3. I.2.3.						

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
IV.3.3.	III.2.3. I.2.3.	Rozpoznaje wyrazy wieloznaczne [...] I.2.3. I.3.2.					
IV.3.4.	III.2.3. I.2.3.						
IV.3.5.	III.2.3. I.2.3.						
IV.3.6.	I.3.2.						
IV.3.7.	Rozpoznaje wyrazy wieloznaczne [...] I.2.3.						
IV.3.8.	I.3.2.						
IV.3.9.	I.3.3. [...] Rozpoznaje [...] wyrazy gwarowe, [...] archaizmy i neologizmy, eufemizmy [...] I.2.3.						
IV.3.10.	I.3.3. I.2.3.						
IV.4.1.	I.2.3. I.3.3.		Rozdział IV.4. stanowią zadania sprawdzające umiejętności uczniów posługiwania się słownikiem frazeologicznym.				
IV.4.2.	I.2.3. I.3.3.						
IV.4.3.	III.2.4.						
IV.4.4.	III.2.4.						
IV.4.5.	III.2.4.						

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
IV.4.6.	III.2.4.						
IV.4.7.	III.2.4.						
IV.4.8.	III.2.4.						
IV.4.9.	III.2.4.						
IV.4.10.	III.2.4.						
IV.4.11.	III.2.4.						
IV.5.1.	I.3.6. Rozróżnia rodzaje zdań złożonych podrzednie i współrzędnie, imiestwowe równoważniki zdań, zдания bezpodmiotowe [...]	180	*	*	276-278	291-292	304-309
IV.5.2.	I.3.6.	180	*	*	276-278	291-292	304-309
IV.5.3.	I.3.6.	245-246 249-251	*	*	276-278	291-292	304-309
IV.5.4.	I.3.6.	236-238	*	*	276-278	291-292	304-309
IV.5.5.	I.3.6. III.2.7.	249-251	*	*	276-278	291-292	304-309
IV.5.6.	I.3.6. III.2.7.	249-251	*	*	276-278	291-292	304-309
V.1.1.	III.1.6. Przestrzega zasad etyki mowy [...]	Rozdział V stanowią zadania sprawdzające umiejętności uczniów pisania krótkich form wypowiedzi znanych ze szkoły podstawowej, np. notatka, ogłoszenie, zaproszenie, a ponadto kształtujące umiejętność pisania dłuższych form wypowiedzi, np. charakterystyka, wywiad, opis przeżyć wewnętrznych, opowiadanie.					

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Bliżej słowa	GWO
V1.2.	III.1.6. III.1.7. Stosuje zasady etykiety językowej [...]]						
V1.3.	III.1.5. Uczestniczy w dyskusji [...]]						
V1.4.	III.1.5. III.1.6.						
V1.5.	III.1.6. III.1.7.						
V1.6.	III.1.5.						
V1.7.	III.1.5.						
V1.8.	III.1.5.						
V2.1.	III.1.1. I.2.						
V2.2.	III.1.1.						
V2.3.	III.1.1.						
V2.4.	III.1.5.						
V2.5.	III.1.1.						
V2.6.	III.1.1.						
V2.7.	III.1.1. III.1.5.						
V2.8.	III.1.1.						
V2.9.	III.1.1.						
V2.10.	III.1.1.						

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Bliżej słowa	GWO
V.2.11.	III.1.1. III.1.2. Stosuje zasady organizacji tekstu [...]						
V.2.12.	III.1.1. III.1.2.						
V.2.13.	III.1.1. III.1.2.						
V.2.14.	III.1.1. III.1.2.						
V.2.15.	III.1.1. III.1.2.						
V.2.16.	III.1.3. Tworzy plan twórczy [...]						
V.2.17.	III.1.1. III.1.7.						
V.2.18.	III.1.1.						
V.2.19.	III.1.1.						
V.2.20.	III.1.1. III.1.2.						
V.2.21.	III.1.1. III.1.2.						
V.2.22.	III.1.1. III.1.2.						

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
V.3.1.	III.1.1. III.1.2.						
V.3.2.	III.1.1. III.1.2.						
V.3.3.	III.1.1.						
V.3.4.	III.1.1.						
V.3.5.	III.1.2.						
V.3.6.	III.1.1. III.1.2.						
V.3.7.	III.2.11. Operuje słownictwem [...]						
V.3.8.	III.1.1. III.1.2.						
V.3.9.	III.1.1. III.1.2.						
V.3.10.	III.1.1.						
V.3.11.	III.1.1. III.1.2.						
V.3.12.	III.1.1. III.1.2.						
Ćwiczenia z analizy i interpretacji dzieł kultury dotyczą wybranych przykładów zgodnych z podstawą programową. Ze względu na różny dobór lektur odsyłacze do stron w podręcznikach wydawnictw dotyczą dzieł o zbliżonej tematyce lub należących do tego samego gatunku co dzieło omawiane w ćwiczeniu (np. zadanie VI.20 dotyczy mitu o Odyseuszu – odsyłacze będą więc kierować do tematów poświęconych mitologii..							

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
		strony					
VI.12.	II.2.4.						
VI.13.	II.2.4.						
VI.14.	II.2.4.						
VI.15.	II.2.4.						
VI.16.	II.2.4.						
VI.17.	II.2.4.						
VI.18.	Omawia [...] ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne [...]						
VI.19.	II.2.4.	15–17	14–21	26–27	53–57	140–148	22–24
VI.20.	II.2.1. Przedstawia najistotniejsze treści wypowiedzi [...]						
VI.21.	III.1.1.	Zadanie poszerzające wiedzę i umiejętności uczniów z zakresu stylizacji.					
VI.22.	III.2.6. Wykorzystuje wiedzę [...] w stosowaniu reguł interpunkcyjnych [...]	60, 62	75	37–38	110	276	258
VI.23.	II.2.2. Charakteryzuje postać mówiącą w utworze	141	93	151–153	130	310–311	26
VI.24.	II.2.2.	141	128–129	156–158	136–140	*	185

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	strony			WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
VI.25.	II.2.2. II.4.2.	64	220-221	*	41-42	276	288			
VI.26.	II.2.3. Rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową [...]	190-200	33-36	229-230	35-38	277-281	*			
VI.27.	II.2.3.	44-45	247-248	236-238	22-24	319-321	47-48			
VI.28.	III.1.1.	118-120	30-32	99-100	70-72	323-325	131-133			
VI.29.	II.2.1.	203-208	136-139	224-225	202-204	220-224	47-48			
VI.30.	II.2.2.	203-208	136-139	224-225	202-204	220-224	47-48			
VI.31.	II.2.1.	303-304	302-303	106-107	58-59	72-75	150			
VI.32.	II.2.2.	303-304	302-303	106-107	58-59	72-75	150			
VI.33.	II.2.10. Znajduje w tekstach współczesnej kultury [...] nawiązania do tradycyjnych wątków literackich [...]	134-136	262	12-13	10-11	284-287	37-38			
VI.34.	II.2.2.	267-282	204-205	215	197-198	*	294-295			
VI.35.	I.1.2.	286-299	*	*	*	*	225-226			
VI.36.	I.1.2.	252-264	*	*	91-96	228-232	177-183			
VI.37.	I.1.2.	252-264	*	*	91-96	228-232	177-183			
VI.38.	II.3.1. Przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury [...]	267-282	204-205	215	197-198	*	294-295			
VI.39.	II.3.1.		Zadanie poszerzające umiejętności interpretacyjne uczniów.							

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
VI.40.	II.4.2.	101	194–195	16–17	26	276	289–290
VI.41.	II.2.10.	101	194–195	16–17	26	276	289–290
VI.42.	II.2.1. I.1.2.	247	*	*	*	293–296	200–213
VI.43.	II.3.1.	247	*	*	*	293–296	200–213
VI.44.	II.2.4.	247	*	*	*	293–296	200–213
VI.45.	II.2.4.	247	*	*	*	293–296	200–213
VI.46.	I.1.2.	247	*	*	*	293–296	200–213
VI.47.	I.1.2.	247	*	*	*	293–296	200–213
VI.48.	II.4.2.	247	*	*	*	293–296	200–213
VI.49.	II.4.1. [...] Postępuje się pojęciami dotyczącymi wartości pozytywnych i ich przeciwieństw [...]	303–304	302–303	106–107	58–59	72–75	150
VI.50.	II.4.1.	303–304	302–303	106–107	58–59	72–75	150
VI.51.	II.3.1.	303–304	302–303	106–107	58–59	72–75	150
VI.52.	II.4.2. II.3.1.	303–304	302–303	106–107	58–59	72–75	150
VI.53.	II.3.1.	303–304	302–303	106–107	58–59	72–75	150
VI.54.	II.3.1. II.3.2. Uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny [...]	203–208	252–253	224–225	202–204	220–224	47–48

Numer zadania	Treść z podstawy programowej Uczeń:	Operon	Nowa Era Opisać świat	Nowa Era Słowa na czasie	WSiP Myśli i słowa	WSiP Blżej słowa	GWO
VI.55.	II.3.2. II.3.1.	64	220–221	*	41–42	276	288
VI.56.	II.2.11. Uwzględnia w analizie specyfikę tekstów kultury przynależnych do [...] rodzajów sztuki: [...] sztuki plastyczne [...]						Zadania VI.56.–VI.59. sprawdzają umiejętności uczniów z zakresu analizy tekstów kultury przynależnych do sztuk plastycznych.
VI.57.	II.2.11.						
VI.58.	II.2.11.						
VI.59.	II.2.11.						

* Treści realizowane na późniejszym etapie edukacyjnym